

Spet so nas obiskali glasbeniki iz Celovca

Letos so že drugič gostovali v Ljubljani mladi solisti in orkester Koroškega deželnega konzervatorija iz Celovca, s katerim zlasti sodeluje in izmenjava obiske ljubljanski Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje. Koncertni nastop tega glasbenega kolektiva pomeni vedno umetniški dogodek visoke kvalitete ravni. Letos so se nam v Slovenski filharmoniji predstavili nekateri res odlični koncertantski solisti, ki so s skrbno izbranimi in izvajanimi deli Weberja, Bacha, Mozarta in drugih opozorili na zavidljivo raven tamkajšnjih glasbenih pedagogov, kot so Alois Jäger, V. Brandner, dr. W. Langer in G. Layer. Orkestru je dirigiral direktor Koroškega konzervatorija g. Norbert Artner.

Taka gostovanja ne pomenijo samo umetniškega doživljanja prve vrste, pač pa so koristna tudi zato, da se sprito njih lahko primerja naša dejavnost na tem področju.

Dan mariborskih prosvetnih delavcev

Tridesetne prireditve v Mariboru — ob 100. obletnici obveznega šolstva na Slovenskem — so bile za tamkajšnje prosvetne delavce lepa priložnost, da se oživi pomen in vloga slovenskega učitelja v preteklem obdobju in se mu kot enakovrednemu sodelovalcu naše današnje družbene stvarnosti da nekaj akcentov tega pomena tudi danes. Mariborski pedagoški delavci so se skupaj z občinskimi sindikalnim odborom potrudili, da bi bil spored prireditve čim bolj pester, bogat in učinkovit.

Od 20. maja do 5. junija so imeli mariborski prosvetni delavci priložnost poslušati vrsto predavanj s področja šolskega življenja v preteklem stoletnem obdobju, iz zgodovine šolstva pa tudi o današnjih šolskih vprašanjih. V študijski knjižnici so si mogli ogledati razstavo »Delež šolnikov severovzhodne Slovenije v slovenski pedagogiki 1869—1969«, v soboto, 7. junija pa so imeli kot zaključno prireditev »dan prosvetnih delavcev«, ki se ga je udeležilo veliko število učiteljev. Ob tem slavnostnem zborovanju je podrobno spregovoril prof. Bogo Teply o političnih razmerah v 60 letih in ljudskošolskem zakonu, ki je tedaj izšel, dr. Vladimir Bračič pa je nanizal nekaj optimističnih misli glede urejanja materialnega položaja našega šolstva, pri tem pa opozoril na vedno večje zahteve, ki se postavljajo v današnjem času pred učitelje mladih generacij.

Po slavnostnem zborovanju so delegacije položile vence pred spomenike padlih talcev, borcev za severno mejo in pedagoga H. Schreinerja. Zvečer pa so na družabnem večeru v hotelu Slavija prosvetni delavci veselo zaključili svoja praznovanja.

Tehniški muzej obvešča

TEHNIŠKI MUZEJ SLOVENIJE ima svoje zbirke v gradu Bistra pri Vrhniki, to je 22 km od Ljubljane. Odprti so naslednji oddelki: gozdarski, lesni, lovski, elektro-strojni in kovarski.

Obiskovalce vabimo, da si ogledajo tudi muzejski park z ribnikom, sturjni stolp in gozd s številnimi lovskim napravami. Muzejske zbirke so odprte vsak dan, razen ponedeljka, od 8. do 13. ure, v četrtek in nedeljo pa od 8. do 18. ure.

Planetarij je v palači ljubljanske univerze, Trg revolucije 11, vhod z dvorišča, in je od 1. maja dalje zoper odprt za javnost. Solske ekskurzije in skupine več kot 10 ljudi lahko obiščejo planetarij vse dni v tednu, vendar je potrebna prijava vsaj dva dni pred začetnim časom. Prijave pisмено na upravo muzeja, Parmova 33 ali po telefonu na številko 317 588 ali 315 383.

Revija otroških in mladinskih zborov

Te dni je bila občinska revija otroških in mladinskih zborov, na kateri je sodelovalo šest otroških in trije mladinski zbori iz Jevnice, Kresnice, Hotiča, Vac, Polšnika, Smartna in Litije. Skupaj je sodelovalo 389 mladih pevcev. Prireditve je organizirala zveza kulturno-prosvetnih organizacij in šole s svojimi poštovnimi zborovodji.

Miloš Djukić

Da ne bosta vera in moč prosvetnih delavcev še bolj zanihala...

Sprejeta izjava o sanaciji šolstva v letu 1970

28. maja letos je bila v prostorih republiške izobraževalne skupnosti v Ljubljani skupna seja predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti in pa izvršnega odbora izobraževalne skupnosti SR Slovenije. Namen skupnega pogovora je bil ugotoviti, do kod smo prišli v uresničevanju družbenega dogovora oziroma »sanacijskega načrta za področje vzgoje in izobraževanja«, ki sta ga oba ta dva republiška foruma pred enim letom sprejela in potrdila. Na seji so o tem poročali predsednik RIS Ludvik Zajc, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS Slavko Bohanec, tajnik tega odbora Slavko Grčar in drugi.

Osnovna ugotovitev pogovora je bila, da je bil prav z akcijo družbenega dogovora napravljen velik korak naprej v urejanju materialnega položaja šolstva, saj so bila v glavnem uresničena prizadevanja za sanacijski načrt 1968-69.

Mimo te bistvene ugotovitve o koristnosti družbenega dogovora pa smo na seji slišali — zlasti od predstavnikov prosvetnih delavcev — tudi kritične pripombe, ki niso brez osnove. Prosvetni delavci — kljub uresničenju sanacijskega načrta — pravijo, da ne čutijo dovolj realizacije družbenega dogovora, da znašajo sredstva za vzgojo in izobraževanje v mnogih občinah še vedno 70 do 90 % od dogovorjenih postavk in da se je bati, da se bo še poglabilo nezadovoljstvo in nezupanje v vrstah prosvetnih delavcev, če se stvari ne bodo kmalu uredile tako, kot je dogovorjeno. Zaradi neurejenega materialnega položaja šolstva se tudi kadri ne »prelivažo«, kot bi bilo treba, po posameznih občinah naše republike; opozorili so tudi na to, da prosvetni delavci, ki po zakonu nimajo ustrezne izobrazbe za določeno delovno mesto, zelo nerodno in slabo opravljajo svoj izredni študij, to pa zato, ker ni urejeno materialno vprašanje njihovega študija. Skratka, vrsta neurejenih vprašanj še vedno vnaša nemir v delo šolnikov in na mestu je ponovno opozorilo odgovornih dejavnikov, naj se sprejete točke dogovora izpolnjujejo, da ne bosta vera in moč prosvetnih delavcev še dalje zanihala.

KAKŠNA BO SANACIJA V LETU 1970?

Predstavniki sindikata so bili mnenja, da je bilo sicer storjeno najnujnejše za normalizacijo razmer v šolstvu — bolje rečeno: storjeni so prvi koraki k temu — zdaj pa se že postavljajo vprašanja, kakšna naj bo sanacija v l. 1970? Sindikat je že izoblikoval mnenja svojega članstva o

tem, kaj pričakujemo od sanacije šolstva v prihodnjem letu. Te zahteve je sindikat oblikoval v posebni izjavi, kjer pravi: — ponovno pričakujemo, da bodo vsi odgovorni dejavniki v republiki soglašali z mnenjem o enakosti družbeno ekonomskega položaja delovnih ljudi s področja vzgoje in izobraževanja z ostimi v gospodarstvu; — da mora dohodek šole resnično pomeniti plačilo za opravljeno delo, skladno z zahtevnostjo, obsegom in kvaliteto.

Na osnovi teh načel postavlja sindikat naslednje elemente, ki bi jih morali upoštevati pri vrednotenju dela vzgojnih in izobraževalnih zavodov v 1970. letu:

1. Materialne stroške je treba zagotoviti v takšni višini, ki bo

Prihodnja številka Prosvetnega delavca:

3. julija — razpisi prostih delovnih mest!

Prosimo šole oziroma njihove razpisne komisije, da pošljejo razpise za objavo najkasneje do 24. junija!

omogočila vsaki dejavnosti normalno kakovost dela v uresničenem obsegu.

2. Amortizacija zgradb in opreme naj se obračunava in vplačuje po predpisanih stopnjah.

3. Rezervna (obratna) sredstva morajo znašati najmanj 1 % celotne mase dohodka (vsako leto toliko časa, da bo ustvarjena rezerva v višini vsaj polnmesecne potrošnje).

4. Normalna sredstva skladov skupne porabe so:

— 4 % od bruto oziroma 5,9 % od neto osebnih dohodkov za stanovanjsko izgradnjo,

ne glede na to, ali bo z zveznimi predpisi upoštevana obveznost plačevanja,

— 2,5 % od bruto oziroma 3,7 % od neto osebnih dohodkov za dopuste in druge oblike rekreacije in za strokovno izobraževanje delavcev ter za njihove skupne kulturne potrebe.

5. Osebnih dohodki — po katalogu nekaterih osnov in meril za vrednotenje dela družbenih dejavnosti.

6. Prispevki družbenih skupnosti — po predpisanih stopnjah

za zavarovanje, izobraževanje, zaposlovanje itd.

V skupni izjavi, ki sta jo na tej seji sprejela predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti in pa izvršni odbor RIS, je poleg teh točk rečeno še sledeče:

»Predsedstvo in izvršni odbor si bosta prizadevala za popolno realizacijo družbenega dogovora in sanacijskega načrta, pri čemer z gotovostjo računata, da bodo pristojni republiški in občinski predstavniki ter politično-izvršilni organi sprejeli enaka stališča

in potrebne ukrepe za njihovo uresničevanje.«

(Ob tej priložnosti naj še omenimo, da osnovni dokument, s katerim operira sindikat v svoji akciji družbenega dogovarjanja — katalog nekaterih osnov in meril za vrednotenje dela v družbenih dejavnostih — navaja v postavki osebnih dohodkov prosvetnih delavcev v l. 1970 takele vrednosti: učitelj na delovnem mestu, za katero se zahteva srednješolska izobrazba, 1.450 din, na delovnem mestu z višjo 1.740 din in na delovnem mestu z visoko izobrazbo 2.170 din.) dh

PRIZNANJA NAJBOLJŠIM

TIS obalnih občin Koper je začela nagrajevati učitelje za kakovostno delo

Temeljna izobraževalna skupnost obalnih občin Koper sodi hkrati za ljubljansko in mariborsko temeljno izobraževalno skupnostjo k tistim skupnostim, ki so doslej najbolj opravljale svoje delo. Ob vseh finančnih težavah, s katerimi se srečujejo tudi druge izobraževalne skupnosti, ji je uspelo preusmeriti svoje delo tudi v obravnavo vsebinskih vprašanj, kar je za sedaj pri večini TIS še vedno redkost. Kljub temu, da je bila temeljnim izobraževalnim skupnostim namenjena v zakonu o TIS in financiranju vzgoje in izobraževanja precej drugačna vloga, so le-te povečini nehoti postale dedinje nekdanjih skladov. TIS-obalnih občin Koper pa je uspelo najti samosvojo pot: na podlagi razmišljanj o vsebini pedagoškega dela je izoblikovala določeno politiko, povsem usklajeno s politiko republiške izobraževalne skupnosti, s katero tudi kar najbolj sodeluje.

Takšno priznanje je dal TIS obalnih občin Koper predsednik republiške izobraževalne skupnosti Ludvik Zajc, ki se je 7. junija udeležil njene seje.

Ta dan je bila v Koprju majhna slovnost. Posebna komisija pri TIS je sklenila, da bo od 14 predlaganih kandidatov nagradila za vzgojnoizobraževalne uspehe v preteklem obdobju, in sicer za delo v razredu in zunaj njega, sedem učiteljev: prvo nagrado — v znesku 1500 dinarjev je podelila učiteljici Janki Premrl-Vojko, drugo po 1000 dinarjev učiteljicama Vilmi Jenkovi in Almiri Marušičevi, obema iz osnovne šole Janko Premrl-Vojko v Koprju, tretjo nagrado po 700 dinarjev pa so prejeli: Ljudmila Pavletičeva, predmetna učiteljica angleščine na osnovni šoli Vojka Smuc v Izoli, Rafaela Omanova, predmetna učiteljica likovnega pouka na osnovni šoli Janko Premrl-Vojko v Koprju, Marija Pečaričeva, predmetna učiteljica matematike na osnovni šoli Piran in Danila Kunjeva, učiteljica na osnovni šoli Janko Premrl-Vojko v Koprju.

Ze v začetku svojega službovanja se je poglabila v delo v elementarnem razredu učiteljica ALMIRA MARUŠIČEVA, ki je v šol. l. 1968/69 začela poučevati po stavčni metodi.

lila učitelju telesne vzgoje na osnovni šoli Pinko Tomažič v Koprju Marcelu Đurđeviću, drugo po 1000 dinarjev učiteljicama Vilmi Jenkovi in Almiri Marušičevi, obema iz osnovne šole Janko Premrl-Vojko v Koprju, tretjo nagrado po 700 dinarjev pa so prejeli: Ljudmila Pavletičeva, predmetna učiteljica angleščine na osnovni šoli Vojka Smuc v Izoli, Rafaela Omanova, predmetna učiteljica likovnega pouka na osnovni šoli Janko Premrl-Vojko v Koprju, Marija Pečaričeva, predmetna učiteljica matematike na osnovni šoli Piran in Danila Kunjeva, učiteljica na osnovni šoli Janko Premrl-Vojko v Koprju.

MARCEL ĐURĐEVIČ je dosegel pri poučevanju telesne vzgoje izredne uspehe ne le v republiškem, temveč tudi v zveznem merilu. Vsi dosežki so posledica visoke ravni pouka pri rednih urah telesne vzgoje in izredne delavnosti tega učitelja v šolskih letih 1967/68 in 1968/69. Poleg strokovne sposobnosti ga odlikuje dostojnost, izreden čut odgovornosti, posebno pa neizčrpana energija in delavnost.

Z novimi učnimi oblikami in metodami dela je posebno uspela učiteljica VILMA JENKOVA, ki se je uveljavila predvsem pri skupinskem pouku (tega izvaja že od leta 1959). Njeni učenci se še posebno odlikujejo z znanjem, posebno iz slovenščine. V zadnjih letih se ukvarja predvsem z individualiziranim poukom, je mentorica raznih prostovoljnih dejavnosti, na več nastopih pa je seznanjala učiteljske in skupinske metode pouka.

Ze v začetku svojega službovanja se je poglabila v delo v elementarnem razredu učiteljica ALMIRA MARUŠIČEVA, ki je v šol. l. 1968/69 začela poučevati po stavčni metodi.

Zaradi racionalnega trošenja sredstev in enotnosti kriterijev je primerno, da sredstva, potrebna za izredni študij, namenjsko zagotavljajo izobraževalne skupnosti.

Izobraževalne skupnosti in šole bodo morale v bodoče voditi dolgoročnojšo kadrovsko politiko in na tej osnovi spodbujati in usmerjati učitelje za izredni študij tistih predmetov in predmetnih skupin, kjer je pomanjkanje učnih moči posebno veliko. Učitelje, ki učijo na predmetni stopnji, pa za to nimajo ustrezne izobrazbe in je

potrebe po zboljšanju učno-vzgojnega dela na osnovnih šolah ni mogoče odložiti roka, do katerega si morajo učitelji pridobiti zahtevano izobrazbo. Zato meni, da je treba nuditi učiteljem, ki izredno študirajo, ustrezno materialno in moralno podporo v njihovih prizadevanjih za pridobitev izobrazbe. Zlasti je treba:

— zagotoviti izrednim študentom povračilo potnih stroškov in jih oprostiti plačevanja šolnine,

— razbremeniti izredne študente pri izvenrazrednem delu,

— študentom, ki uspešno končajo I. letnik, s primerno stipendijo omogočiti redni študij v II. letniku (zlasti za študij naravoslovnih predmetov, matematike in tujih jezikov),

— izrednim študentom, zlasti tistim, ki so pred zaključkom študija, olajšati študij s krajšimi študijskimi dopusti.

— zmanjšati učno obveznost izrednih študentov na predpisano spodnjo mejo 20 učnih ur tedensko,

iz objektivnih vzrokov ne bodo mogli pridobiti, je treba usmerjati v razredni pouk.

Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije predlaga vsem temeljnim izobraževalnim skupnostim, da upoštevajo stališča o dajanju materialne in moralne podpore učiteljem, ki izredno študirajo.

Predsedstvo poziva vse osnovne organizacije sindikata delavcev družbenih dejavnosti v šolah, da se kar najbolj zavzamejo za uresničevanje navedenih stališč.

Po oceni predsedstva republiškega odbora je vzrok več, da sorazmerno velik delež izrednih študentov študira dokaj nerodno ali sploh ne. Izredni študentje niso razbremenjeni delovnih obveznosti v šolah oziroma imajo nekateri le minimalne obljave; stroški izrednega študija so sorazmerno visoki in večina ne dobiva zanje nikakršnega nadomestila. Glede tega niso pokazale dovolj razumevanja niti šole niti izobraževalne skupnosti. Na študijske uspehe gotovo vpliva tudi dejstvo, da so med izrednimi študenti v večini žene, ki so poleg poklicnega vzgojno-izobraževalnega dela obremenjene tudi z družinskimi obveznostmi. Pri nekaterih učiteljih in izrednih študentih pa se kaže tudi neodgovoren odnos do študija, saj študij odlagajo, ker menijo, da bodo, s tem vplivajući, da se z zakonski rok za pridobitev izobrazbe podaljša ali celo prekliče.

Predsedstvo republiškega odbora odločno vztraja, da zaradi

Vsa pomoč učiteljem, ki morajo dopolniti svojo izobrazbo

Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je na seji dne 4. junija 1969 razpravljalo o strukturi pedagoškega kadra na osnovnih šolah in o problemih učiteljev, ki si morajo z izrednim študijem pridobiti izobrazbo, predpisano z zakonom.

Pri tem je predsedstvo ugotovilo, da imamo v Sloveniji neustrezno kvalifikacijsko strukturo učiteljev, ki učijo na predmetni stopnji. Od 4150 učiteljev jih leta 1968 44 % ni imelo zahtevane stopnje ali stroke izobrazbe za predmetni pouk in si jo torej morajo pridobiti do leta 1972. Predvsem je peneč pomanjkanje kvalificiranih učiteljev za matematiko in fiziko, saj ima le 36 % učiteljev teh predmetov ustrezno izobrazbo. Podobno neustrezno je zašeden tudi tehnični pouk, pouk telesne vzgoje in nemškega jezika.

Na pedagoški akademiji v Ljubljani in Mariboru študira v študijskem letu 1968/69 2633 izrednih študentov, od tega jih študira dokaj redno približno dve tretjini. V letu 1968 je na obeh akademijah diplomiralo 132 izrednih študentov. Iz podatkov je mogoče ugotoviti, da del izrednih študentov študira dokaj nerodno in da je med njimi znaten delež takšnih, ki nimajo realnih izgledeov, da bi študij končali do leta 1972.

Predsedstvo republiškega odbora odločno vztraja, da zaradi

Posebej se je zanimala za metode pouka začetnega branja, pisanja, s svojim aktivnim in kritičnim odnosom do pouka v elementarnem razredu, z aktivni in seminarji in z objavo raznih strokovnih prispevkov pa je veliko prispevala k izboljšanju začetnega pouka branja in pisanja.

Nove oblike izražanja in pomanjkanja ter metodično iznajdljivost je pokazala pri svojem delu predmetna učiteljica angleščine LJUDMILA PAVLETIČEVA. S kvaliteto razlago in uporabo izarnih metod pritegne učence k pouku.

Osnovna šola Janka Premrla-Vojka v Koprju je postala posebno znana po malih mojstrovinah, ki jih izdelujejo učenci pri likovnem pouku, ki ga vodi predmetna učiteljica RAFAELA OMAHNOVA. Njeni učenci sodelujejo z izdelki na vseh mednarodnih, zveznih, republiških in drugih razpisih ter so prejeli tudi mnoga priznanja. R. Omanova je poslala Društvo likovnih pedagogov Slovenije tudi na mednarodno srečanje likovnih pedagogov v Benetke, kjer je z referatom in likovnimi izdelki predstavila likovne pedagoške obveznosti šol. Kot odlični mentorici ji je uspelo kakovostno izboljšati raven likovnega pouka na šolah obalnega območja.

Od leta 1947 je na piranski osnovni šoli vedno, redno in sistematično opravljala svoje delo ravnateljica piranske osnovne šole in predmetna učiteljica matematike MARIJA PEČARIČEVA. Pri pouku svojega predmeta uporablja sodobne učne pripomočke (izdelki jih sama ali s pomočjo učencev); je lik pravega prosvetnega delavca, ki živi s šolo in sodeluje z okoljem.

Za težko, vestno in požrtvovalno 37-letno delo je prejela priznanje DANILA KUNJEVA, ki poučuje od l. 1968 slovenščino na koprski osnovni šoli Janka Premrla-Vojka. Ze prvo leto je dala pobudo za izhajanje šolskega časopisa in prevzela mentorstvo. Šolski časopis je dobil več priznanj raznih organizacij, od razrednih časopisov pa se je posebno odlikoval Svetilnik, ki je prejel nagrado Luke. Njeni učenci so pošiljali spise na razne natečaje, kjer so dobili denarne nagrade in mnoga priznanja.

Tako je koprška TIS obalnih občin začela za nagrajevanjem kvalitete učiteljevega dela. Brez posebej zapisanih meril, temveč preprosto po priznanjih, ki jih je zapisalo delo teh učiteljev samo. Po priznanjih, ki jim ga dajejo poleg drugih tudi prosvetno pedagoška služba, starši in učenci, ki mnogokrat presenetljivo hitro ocenijo učitelja. Kot je dejala predsednica koprške TIS Marija Vogričeva »z nekaj desetstotimi dinarjev ni mogoče poplačati desetine in desetine ur, ki so jih ti učitelji žrtvovali za dobro mladih, da bi jim pomagali do znanja, jim odkrili svet lepote, humanosti in tovarštva. Nagrada TIS je predvsem veliko moralno priznanje in hkrati pobuda vsem, ki šele orjejo ledino na svojih delovnih področjih, pa tudi onim, ki so morda vse življenje ostali neopaženi, ker niso dosegli bleščečih uspehov, svojim učencem pa so dali vse, kar so jim mogli dati.«

Marija Vogričeva je poudarila tudi drugo resnico, namreč »zakonitost«, značilno posebej za prosvetno stroko: da smo posebej skopi in sramežljivi, kadar je treba nekoga pohvaliti, nismo pa v zadregi, kadar mu nalagamo novo breme.

Pobuda in zavzetost koprške TIS, ki se je prva zavzela tudi za nagrajevanje kakovosti, je nedvomno vredna hvale. Lepo in prav bi bilo, da bi lahko šole vseh območij naše republike zapisale v svoje kronike čim več takih priznanj. M. KUNEJ

Vozači — posebna problematika osnovne šole?

Nekaj zapiskov o vozačih osnovne šole Kobarid

Dijaki-vozači v naši šolski praksi niso neka posebnost. Po raznih predpisih so vedno uživali določene olajšave v zvezi s stroški prevoza. V zadnjem desetletju pa se je močno povečalo število vozačev v višjih razredih osnovne šole, kar nas mora močno zaskrbeti, če pomislimo na omejeno fizično sposobnost mladega organizma, da bi prenesel vse napore, ki še dodatno nastopajo zaradi poti v šolo. Poleg tega je treba upoštevati tudi dejstvo, da gre pri tem izključno za otroke podeželja, ki so tako v dokaj veliki meri postavljeni v neenakopraven položaj glede na svoje vrstnike v mestih in večjih centrih, kar pa končno vpliva tudi na socialno strukturo slovenskih izobraževalcev.

Solsko leto	1963/64	47 %
	1964/65	52 %
	1965/66	50 %
	1966/67	50 %
	1967/68	27 %

Povprečje za pet let je 42%. Vendar je uspešno (brez popravilnih izpitov) zaključilo VIII. razred v 8 letih le 34,3 % vseh vozačev, medtem ko je bilo v istem razdobju takih učencev med nevozači šole Kobarid 59,6 %.

V šolskem letu 1967/68 je bil šolski uspeh vseh vozačev šole Kobarid slabši od uspeha nevozačev. Tako je med vozači izdelalo razred 67,5 % učencev, med nevozači pa 76,4 %. Pozitivno pa je bilo ocenjenih 55,6 % prvih in 64,1 % slednjih. Primerjava z indeksi je takale:

Izdelali	Vozači	Nevozači
Sk.	100	112
Odlični	100	550
Prav dobri	100	237
Dobri	100	96
Zadostni	100	50
Z neg.	100	100

Pri tem je presenetljivo, da je komaj četrtina učencev ene in druge skupine dobra, čeprav je običajno ta »zlasta sredina« najštevilnejša. To vsekakor kaže na negativni odklon, ki bi mu bilo potrebno poiskati vzrok.

V toliminski občini je bil uspeh v obravnavanem letu v višjih razredih, kar je primerljivo z vozači, od 75,4 % do 82,1 %, pozitivnih pa približno 76 %.

SOCIALNA STRUKTURA

Kakšno je bilo socialno poreklo vozačev in nevozačev v šolskem letu 1967/68, nam prikazuje spodnja preglednica:

Poreklo	Vozači %	Nevozači %
Kmečki	33,3	9
Delavski	47,6	39,5
Usljubni	6,3	33,4
Obtniki	2,5	3
Upokojnenci	9,5	12,1
Ostali	0,8	3

V tej tabeli je predvsem zanimiva primerjava kmečkih in delavskih družin, če posebeno, če dodamo, da se večina delavskih družin vozačev ukvarja tudi s kmetijstvom in gre v večini za polproletarce. Podatki se nanašajo na poklic očeta. Porazen je podatek, da je samo dobrih 6 % mater vozačev zaposlenih ali upokojenih, matere nevozačev pa imajo redne dohodke v 53,5 % primerih.

Jasno je, da imajo vozači višji življenjski standard. Poleg tega ima vsaj četrtina vozačev enega roditelja z najmanj sred. izobrazbo, pri vozačih pa le kakih 5 od sto. Ti dve dejstvi posredno ali neposredno vplivata tudi na šolski uspeh. V analizi sem namreč ugotovil, da so šolski uspehi otrok tesno povezani s socialnimi razmerami, v katerih živijo učenci.

DELOVNI DAN

82 % vozačev vstane med 5. in 6.30 uro, 81 % nevozačev pa vstaja po tej uri. Sama vožnja ne traja

ja dolgo, saj se vozijo najbolj oddaljeni učenci 15 km daleč. Pač pa izgubijo mnogo časa s čakanjem na pouk, po pouku pa na prevoz. To bi se dalo deloma odpraviti z angažiranjem se enega ali dveh vozil — kombijev. Medtem ko učenci jutranje čakanje na pouk še kar smotno izkoristijo, pa je čas po pouku v glavnem neizkoriščen.

55 % anketiranih vozačev je priznalo, da se uče neradno — kampanjsko, med nevozači pa 29 %. Pogoji za učenje na videz niso bistveno različni, posebno kar se tiče miru med učenjem, vendar na uspešno učenje vpliva čas učenja. Vozači se učijo in izdelujejo domače naloge predvsem zvečer, ko so fizično utrujeni ne samo po vožnji, ampak po delu, ki ga opravljajo doma, saj fizično delajo po večini dve do tri ure dnevno (razen v zimskem času), nevozači pa povečini do eno uro, redki pa čez dve uri. Glede na socialno poreklo pa lahko takoj ugotovimo, da opravljajo vozači predvsem težja kmečka dela, drugi učenci pa le hišno pomoč, nakup ipd.

Temu ustrezno pa imajo vozači manj prostega časa in časa za učenje. Le malo je vozačev, ki dobivajo občasno pomoč pri uče-

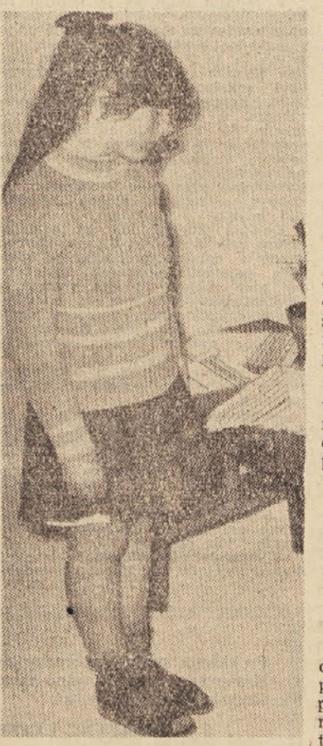
nju, ostali pa niso deležni nikakršne pomoči. Pri nevozačih to ne izstopa tako. Za obe skupini je značilno, kako pomoč pada, čim bolj se učenec približuje osmemu razredu.

Učenci vozači imajo povprečno 49 zamud, nevozači pa 28. Vozači so preboleli veliko več boleznih kot nevozači. Štiri petine vozačev omenja razne bolezni, ki so jih preboleli (gripa, angina, pljučnica, večji prehladi, operacija sinusov), med nevozači pa navaja obolenja le ena sedmina šolarjev višjih razredov.

ZAKLJUČEK

Iz bežno nanizanih podatkov lahko brez pridržkov sklepamo, da so vozači vsestransko v slabšem položaju in da to bistveno vpliva na njihove šolske uspehe. Šole in pristojni organi bi morali storiti vse, kar je v danih razmerah možno, da bi olajšali življenje in delo tem otrokom, ki smo jih z reorganizacijo šolske mreže skušali postaviti v enakopraven položaj z mestnimi otroki in jim tako nuditi enake možnosti za dosego vsakega poklica. Formalna enakopravnost je namreč nekaj drugega kot dejanska. Težiti pa moramo, da temu ne bo tako.

BRANKO ROT

Ponudila se mi je priložnost, da sem lahko naredil obširnejšo analizo o vozačih osnovne šole Kobarid. Pri tem so me zlasti zanimali učni uspehi, ponavljanja razredov, socialno poreklo in socialne razmere teh otrok ter njihov delovni dan. Te podatke sem primerjal s podatki, ki sem jih dobil z analizo nevozačev iste šole, deloma pa tudi z rezultati v občinskem ter republiškem merilu. V danem prostoru na žalost ne bom mogel opisati mnogih zanimivih izsledkov, ker se bom moral pomuditi pri najpomembnejših. Dobljeni rezultati se prav gotovo ne bi mnogo razlikovali od onih, ki bi jih dobili z raziskavo na drugih podobnih šolah, zlasti na Tolminskem.

Osnovno šolo bi morala načelno uspešno dokončati velika večina otrok, če so ob vpisu psihično in fizično ustrezali standardnim normam in niso v teku šolanja duševno ali telesno oboleli. Znano pa je, da je bil uspeh v letih pred šolsko reformo zelo skromen, saj je dobilo spričevalo osmega razreda le kakih 30 od sto učencev. Reformna prizadevanja so ta procent podvojila, ni pa bil dosežen uspeh, ki smo ga pričakovali.

Veliko število osnovnih šol z majhnim številom otrok je bila posebna ovira za sodobno organizacijo pouka. Zlasti je bilo mnogo takih šol na Primorskem kot ostanki fašistične raznarodovalne politike. Takih šol po vojni ni bilo mogoče preveč skrajšati iz političnih razlogov.

Številne so bile take šole posebno na Tolminskem, kjer je svoje prispevala še konfiguracija zemljišča. Tako je prišlo v toliminski občini leta 1963/64 do temeljite reorganizacije šolske mreže, ko je prišlo do postopnega prešolanja učencev višjih razredov osnovne šole na pet centralnih šol. Povsod, kjer so bile dane možnosti, je bil za te šolarje organiziran prevoz iz vasi v centre. Pokazalo se je, da so prevozi pedagoško in ekonomsko utemeljeni.

PONAVLJANJE
V petih šolskih letih je dokončalo učno obveznost na osnovni šoli Kobarid 169 učencev vozačev, ki so skupno ponavljali razred 151-krat; 38,4 % teh ponavljanih odpade na nižje razrede, vsa ostala ponavljanja pa na čas, ko so se vozili v šolo. Lahko se zamislimo nad 151 zgubljenimi

20 % ponavljanih pa odpade na V. razred. Podatek samo za šol. leto 1967/68 kaže, da so vsi vozači tega leta imeli 68,3 % vseh ponavljanih, nevozači tega leta pa le 46,2 %, vendar tudi oni največ v V. razredu. Tudi drugi izsledki kažejo, da je stalno več ponavljajcev med vozači kot med nevozači. Materialni izdatki za izgubljen leta so precejšnji za ponavljajce ene šole, v republiškem merilu pa to predstavlja velik denar.

SOLSKI USPEHI
V petih šolskih letih je končalo učno obveznost 68,5 % učencev vozačev v 8. razredu, kar bi se skladalo z republiškim povprečjem za šolsko leto 1966/67, če ne bi veliko učencev obiskovalo šole devet in celo deset let. Po osmih letih pa so uspešno ali neuspešno dokončali osmi razred:

Koristno sodelovanje posebnih osnovnih šol

Posebna osnovna šola na Homcu je s svojim intenzivnim in požrtvovalnim delom v kratkih petih letih že dokazala upravičenost svojega obstoja in s svojimi tako učnimi kot vzgojnimi uspehi izpolnila pričakovanja staršev in ustanovitelja šole. S popularizacijo v iokalnem in v dnevnem časopisu so bile seznanjene z njenim dosedanjim delom tudi tovrstne šole drugod po Sloveniji.

Tako je šola ob svoji peti obletnici dočakala prvi obisk posebnih osnovnih šol iz Zagorja in Trbovelj. Gostje so si ogledali učilnico in tehnično delavnico, prisostvovali delu v šoli, se seznanili z organizacijo dela šole. Bili so presenečeni in so se čudili hitremu razvoju šole in res lepim učnim in vzgojnimi uspehom, ki jih kolektiv šole dosega s svojim neumornim in požrtvovalnim delom. Posebno so se čudili res lepo izdelanim tehničnim izdelkom otrok. Po ogledu učilnice je sledila skupna delovna konferenca, kjer je ravnatelj šole opisal dosedanje delo in razvoj šole, omenil velike napore, ki jih je moral kolektiv šole premagati, nešteto

ovir, ki so se stavile na tej poti. Saj je moral kolektiv zaorati ledino, ni bilo ne učil, niti primernih prostorov, ne najpotrebnejše opreme. Danes je šola preskrbljena z najpotrebnejšimi učili, učilnice so razen ene že vse opremljene z novo sodobno šolsko opremo. Delavnico za delavno usposabljanje otrok pa je opremlil z vsem potrebnim orodjem in s stroji za obdelavo lesa družvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam, obenem s prispevki republiškega DZDNR.

Po delovni konferenci so gostje odšli v spremstvu domačega kolektiva na ogled Arboretuma v Volčji potok pri Radomljah. V zadovoljstvo vseh se je tako končal ta prvi obisk. Svoje zadovoljstvo so gostje izrazili tudi pismeno v kroniki šole. Obenem so kolektiv šole na Homcu povabili na obisk v Trbovelji in Zagorje. Ob slovesu smo sklenili, da bodo taki obiski v naprej naša stalna oblika medsebojnega sodelovanja, kar bo prav gotovo umestno in koristno za obe strani.

NACE VODNIK

Komisija za volitve in imenovanja

SKUPŠČINE OBČINE GROSUPLJE

razpisuje

prosto delovno mesto

RAVNATELJA osnovne šole Grosuplje

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da imajo visoko, višjo ali srednjo izobrazbo,
- 10-letno vzgojno izobraževalno prakso,
- organizacijske sposobnosti in da so družbeno aktivni.

Prednost imajo kandidati z visoko ali višjo izobrazbo pedagoške smeri, ki bi bivali v kraju, kjer je na voljo tudi stanovanje.

Kandidat bo sprejet na delo s 1. septembrom 1969.

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev naj pošljejo kandidati v roku 15 dni po objavi razpisa komisiji za volitve in imenovanja skupščine občine Grosuplje.

PISMA BRALCEV

»Neopazni« temelji

Ne samo v Prosvetnem delavcu — tudi v drugih časopisih lahko vedno znova prebiramo članke in kritike, v katerih opozarjajo pisci na nepravilne fitomane razmere prosvetnih delavcev. Koliko odkritih misli, primerjav, utemeljenih dokazov! Ob njih nastajajo v kolektivih neskončne razprave, protesti, razburjenja, ob koncu pa se vendarle potolažimo z mislijo, da zaslužijo nekateri pomožni delavci v tovarnah še manj, pa vendar živijo. Tolažimo se — do naslednjega članka ali naslednje plače.

umetninah, če jih je sam poznal le iz knjig? Pa gledališče, revije, koncerti, prireditve, izleti in drugo — kako?

Pred leti sem govorila fantom, ki v šoli niso prišli dalje kot do 6. razreda, o težkem življenju, ki jih čaka, ker si niso pridobili ustreznega znanja — nekateri od njih so zdelovali v vseh razredih z dvojčkami — ali še slabše. Danes so zaposleni, svoje plače pa lahko primerjajo z vsakim učiteljem-zacetnikom, vendar živijo. Tolažimo se — do njegove mesečne prejemke. Tudi mi smo pripravljani trdo delati — za pošteno plačilo. Tudi mi želimo prekriti tradicijo Kärcherjev iz Blatnega dola.

Skoraj neresnične se nam zde upovitve, da dobi na primer inženir za en sam strokovni sestanek 750 N-din sejnine, da zasluži tehnik v neki organizaciji 1300 N-din, ne da bi sploh imel odredeno delo, da je plača naših nogometarjev večja od plače ameriških vesoljcev... itd. O čem govorimo? Ali ni prav to temelj tjeje zgradbi? V začetku je prav učiteljevo delo najvažnejše: gradimo pri temelju — ko pa je stavba dograjena, temelji seveda niso tako opazni.

Pred nedavnim smo bili z učenci na ekskurziji v TAM. Ob koncu smo se zanimali tudi za plače njihovih delavcev. Vodič nam je povedal, da je povprečna plača 1400 N-din — najnižina pa zelo veliko razpravljajo in pišejo — o vsakem dinarju — ali nam bi ga odmerili ali ne. Zakaj smo prav učitelji vedno zadnji? Ker ne proizvajamo, trgujemo, izvažamo? Kaj je naše delo? Ali ni prav to temelj tjeje zgradbi? V začetku je prav učiteljevo delo najvažnejše: gradimo pri temelju — ko pa je stavba dograjena, temelji seveda niso tako opazni.

Zato smo vedno odrinjeni, upognjeni in ponižni, neizmerno srečni, če imamo priložnost slišati obljube o izboljšanju našega položaja, o izenačevanju z ostalimi delavci v industriji. In potem čakamo, čakamo: leto, dve ali več — do naslednjih obljub.

Spominjam se humoristične oddaje na TV Zagreb — v kateri je bil prav izvirno prikazan učitelj zemljepisa, ki je pri svojih urah govoril o Parizu in Londonu, pa zaradi klavnega finančnega položaja prosvetarjev ni poznal drugih krajev razen svoje vasi in najbližjega mesta.

Mar ni to naša podoba, naša kulturna revščina, saj velja prav to tudi za našega učitelja. Kako naj govori učitelj otroku o morju in tujih deželah, o

umetninah, če jih je sam poznal le iz knjig? Pa gledališče, revije, koncerti, prireditve, izleti in drugo — kako?

Pred leti sem govorila fantom, ki v šoli niso prišli dalje kot do 6. razreda, o težkem življenju, ki jih čaka, ker si niso pridobili ustreznega znanja — nekateri od njih so zdelovali v vseh razredih z dvojčkami — ali še slabše. Danes so zaposleni, svoje plače pa lahko primerjajo z vsakim učiteljem-zacetnikom, vendar živijo. Tolažimo se — do njegove mesečne prejemke. Tudi mi smo pripravljani trdo delati — za pošteno plačilo. Tudi mi želimo prekriti tradicijo Kärcherjev iz Blatnega dola.

Pred nedavnim smo bili z učenci na ekskurziji v TAM. Ob koncu smo se zanimali tudi za plače njihovih delavcev. Vodič nam je povedal, da je povprečna plača 1400 N-din — najnižina pa zelo veliko razpravljajo in pišejo — o vsakem dinarju — ali nam bi ga odmerili ali ne. Zakaj smo prav učitelji vedno zadnji? Ker ne proizvajamo, trgujemo, izvažamo? Kaj je naše delo? Ali ni prav to temelj tjeje zgradbi? V začetku je prav učiteljevo delo najvažnejše: gradimo pri temelju — ko pa je stavba dograjena, temelji seveda niso tako opazni.

Zato smo vedno odrinjeni, upognjeni in ponižni, neizmerno srečni, če imamo priložnost slišati obljube o izboljšanju našega položaja, o izenačevanju z ostalimi delavci v industriji. In potem čakamo, čakamo: leto, dve ali več — do naslednjih obljub.

Spominjam se humoristične oddaje na TV Zagreb — v kateri je bil prav izvirno prikazan učitelj zemljepisa, ki je pri svojih urah govoril o Parizu in Londonu, pa zaradi klavnega finančnega položaja prosvetarjev ni poznal drugih krajev razen svoje vasi in najbližjega mesta.

Mar ni to naša podoba, naša kulturna revščina, saj velja prav to tudi za našega učitelja. Kako naj govori učitelj otroku o morju in tujih deželah, o

V Londonu, 31. maja 1969
Janez Ferbar

Kako smo Slovenci postali svetovni fenomen v šolstvu

Včeraj sem na londonski univerzi poslušal predavanje uglednega profesorja, ki se ukvarja s primerjalno vzgojo. Med drugim je povedal tole: »Kljub mnogim razlikam v šolskih sistemih po svetu, je mogoče najti nekatere zakonitosti, ki veljajo za vse. Ena od takih zakonitosti, ki ji v svoji dvajsetletni praksi nisem našel izjeme nikjer na svetu, je, da šolska obveznost povsod nastopa ali da je vsaj konstantna. Na ugotovitev velja za dežele, ki niso vpletene v vojno.«

Nisem imel prilike povedati mu, da je njegova trditve zmotna. 3. maja letos je namreč stopenj v veljavni zakon, ki skrajšuje šolsko obveznost v deželi, ki se ne vojskuje. Zal je to naša mila domovina — SLOVENIJA.

Po prejšnjem zakonu so morali namreč učenci, ki niso končali osemletke, hoditi v šolo še deveto leto, če do konca svojega šolskega leta niso dopolnili 15 let. Novi zakon pa določa, da je eno leto, bi namesto sedanjih 70 odstotkov imelo spričevalo o dokončani osemletki približno 90 odstotkov.

Sedanja novela zakona pa četrtni populacije znižuje doseganje učno obveznost za eno leto. Ker se nam rodi približno 30.000 otrok na leto, bo to pomenilo, da sedanje število otrok na osemletkah (230.000) zmanjšamo za približno 7000. To je lep prihranek, ni kaj reči.

Toda od teh 7000 bi jih v devetem letu še okoli 5500 uspešno končalo šolanje in bi se lahko kot polnovredni delavci vključili

nem času, nadaljevala šolanje še deveto leto. To pa pomeni 25 % ene generacije. Velika večina teh otrok je ponavljala razred le enkrat. In kar je še bolj pomembno: večji del teh učencev je kasneje uspešno končal osemletko. Eksistira namreč tudi podatek, da približno 70 % otrok vendarle konča osemletko. Ker je v osmih letih to uspelo le 50 %, bi lahko s precejšnjo gotovostjo dejali, da večji del od ostalih 20 % to opraviho v devetem letu, ki jim ga je predpisoval stari zakon. Le majhno je namreč število tistih, ki so ostajali v osnovni šoli dlje kot 9 let.

Le vsak peti od ponavljajcev, ki so se imeli priliko šolati na osemletki še 9. leto, šolanja ni uspešno dokončal. V osmih letih pa ga dokonča le vsak drugi.

Naj povem to še drugače. Če bi skupščina namesto sedanje nove sprejela zakon, da morajo vsi tisti, ki ne končajo osemletke v osmih letih, hoditi v šolo še eno leto, bi namesto sedanjih 70 odstotkov imelo spričevalo o dokončani osemletki približno 90 odstotkov.

Sedanja novela zakona pa četrtni populacije znižuje doseganje učno obveznost za eno leto. Ker se nam rodi približno 30.000 otrok na leto, bo to pomenilo, da sedanje število otrok na osemletkah (230.000) zmanjšamo za približno 7000. To je lep prihranek, ni kaj reči.

Toda od teh 7000 bi jih v devetem letu še okoli 5500 uspešno končalo šolanje in bi se lahko kot polnovredni delavci vključili

in proizvodnjo. Sedaj pa jim bo večina potov v poklic zaprta. Skupščina se je torej odločila za zelo drago varčevanje.

Za ublažitev teh številčk bo poskrbelo določilo, da tuj jezik v zaključnem šolskem spričevalu ni potreben. Na ta način znižujemo težko priborjeni nivo osemletke. Prepričan sem, da bo temu v kratkem sledilo opuščanje tujega jezika v osmem razredu, za tiste, ki ga »ne zmorejo«. Kako drastična primerjava se nam ponuja v Beogradu, kjer uvajajo tuj jezik od 1. razreda dalje. Pred nekaj dnevi so v ta načrt vključili spet več kot deset osemletk.

Novi zakon prinaša spet pravne izpite v višjih razredih osemletke. Toda z njimi nalaga učiteljem dodatne počitniške obveznosti in zanje ne zagotovi denarja. Posledice je lahko predvideti. Učitelji bodo znižali nivo zahtev, da jim ne bo treba poučevati še v počitnicah, in šolsko vodstvo jih bo v tem podprlo, ker jih nima s čim plačati.

Z obema tema dodatnima določiloma se torej nivo osnovne šole znižuje in predlagatelj zakona je brzokone upal, da bo to znižanje izravnalo dodatni osip, ki bo posledica skrajšanje učne obveznosti za četrtno populacije.

Poslanci so zakon sprejemali na vrat na nos pred razpustom skupščine. Zato mislim, da je za njegove posledice v veliki meri odgovoren predlagatelj, ki je sprejel forsiral.

Z njim znižujemo nivo osnovne šole, povečujemo število tistih,

Delo in problemi pedagoškega inštituta v Ljubljani

Njegov pomen in vloga za Slovenijo

Znanost nasploh in pedagoška znanost posebej postaja vse bolj pogoj za uspešni nadaljnji gospodarski in družbeno-kulturni razvoj. To velja za vse dežele na svetu, še zlasti pa za manj razvite države. Brez načrtnega, dolgoročnega vlaganja družbenih sredstev v kompleksna pedagoška raziskovanja ni mogoče izboljševati našega šolstva in ne vidneje napredovati v naši pedagoški teoriji, ki naj gradi na specifičnih družbenih pogojih samoupravljanja pri nas. Če je mogoče v večji meri direktno prenašati tuje znanstvene izsledke in izkušnje v naravoslovnih in tehniških vedah k nam, pa to ne velja za družboslovne vede. Zato je še toliko bolj potrebno, da zlasti družbene vede in s tem tudi pedagogika, psihologija, filozofija, sociologija itd. dobijo ustrezno mesto v okvirnem dolgoročnem jugoslovanskem načrtu družbenega razvoja in posebej v srednjeročnih razvojnih načrtih v posameznih republikah.

Glede na to, da je zlasti področje kulture, znanosti in šolstva stvar nacionalnih skupnosti znotraj posameznih republik, je razumljiva neobhodna potreba razvijati znanstveno-raziskovalno delo za potrebe nacionalnega družbenega razvoja. Ker gradijo republike svoje šolstvo na lastnih tradicijah, potrebah in možnostih razvoja v jugoslovanskem okviru, je jasno, da ne rešujejo enako različnih problemov šolskega sistema, izobraževanja učnih kadrov, učnih načrtov in tako naprej. Zato neobhodno potrebujejo lastna pedagoška raziskovanja. Prav zato je ustanovitev in razvoj pedagoških inštitutov po republikah realna nujnost, če želimo sistematično na znanstvenih osnovah izboljševati svoje šolstvo in tako hitreje napredovati. Obstoj in delovanje samostojnih pedagoških inštitutov po republikah pa nikakor ne izključuje možnosti ustanovitve zveznega inštituta za raziskovanje pedagoških vprašanj. Res pa je, da ne bi mogel eden še tako močan zvezni inštitut nadomestiti delo republikanskih inštitutov in v prihodnje pokrivati vse potrebe posameznih nacionalnih skupnosti po pedagoških raziskavah. Zato je potrebno še naprej in še v večji meri razvijati skupno koordinirano planiranje raziskav in medsebojno sodelovanje pri izvajanju raziskav.

Pedagoški inštitut v Ljubljani je pred 4 leti ustanovila skupščina SR Slovenije. Pedagoški inštitut je popolnoma samostojna ustanova in sedaj ni organizacijsko vezana na univerzo, njegov ustanovitelj je Skupščina. Inštitut ima uradno priznan status znanstvenega zavoda in je član Zveze raziskovalnih organizacij Slovenije. Ljubljanski pedagoški inštitut je edini v Jugoslaviji, ki mu je priznan status znanstvene ustanove. Poglavitne naloge inštituta so:

- da opravlja temeljne in aplikativne raziskave s področja vzgoje in izobraževanja,
- da s pridobljenimi izsledki razvija našo pedagoško teorijo in prakso,
- da razvija in izpopolnjuje pedagoško metodologijo,
- da organizira in vodi eksperimentalno mrežo oddelkov in šol,
- da objavlja izsledke svojega dela,
- da predlaga pristojnim organom uporabo dobljenih rezultatov v pedagoški praksi.

PROGRAMIRANJE ZNANSTVENO RAZISKOVALNEGA DELA NA INŠTITUTU

Pedagoški inštitut v Ljubljani izhaja pri svojem planiranju raziskovalnega dela v glavnem iz naslednjih izhodišč:

1) iz spoznanih težav in problemov v obstoječi vzgojnoizobraževalni praksi z namenom prispevati k njihovemu uspešnejšemu razreševanju;

2) iz potreb nadaljnega gospodarskega in družbenega razvoja republike Slovenije in

3) izhaja iz potreb pedagoške znanosti, da se nekatera še nerazčiščena teoretična vprašanja bodisi prevrednotijo, bodisi na novo osvetlijo.

Tako ima inštitut izdelan srednjeročni načrt dela, v okviru katerega se giblje po posameznih letnih programih. Pri ustvarjanju delovnega plana in njegovem uresničevanju pedagoški inštitut sodeluje zlasti z republikanskim sekretariatom za prosveto in kulturo, z republikanskim zavodom za šolstvo, z zavodi za prosveto pedagoško službo, s šolami ter drugimi vzgojnoizobraževalnimi zavodi. Dobro sodeluje tudi z jugoslovanskim zavodom za proučevanje šolskih in prosvetnih vprašanj. Še posebej intenzivno sodelovanje pa je doseženo med pedagoških inštitutom in oddelkom za pedagogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki poteka v različnih oblikah in je izredno pomembno tako za inštitut kakor za oddelk v smislu nadaljnega razvoja pedagoške znanosti na Slovenskem.

Naš inštitut ima plodne stike tudi z nekaterimi podobnimi inštitucijami v tujini: s pedagoškim inštitutom v Budimpešti, Padovi,

Dunaju, Frankfurtu, Oslu, Stockholmu, Berlinu in Rostocku.

REZULTATI DOSEDANJEGA RAZISKOVALNEGA DELA

Pedagoški inštitut v Ljubljani je mlada znanstveno-raziskovalna ustanova, ki se šele postopoma razvija. Na inštitutu dela sedaj šest stalnih raziskovalcev ter precejšnje število zunanjih stalnih in občasni sodelavcev. Zasedba po sprejeti sistemizaciji delovnih mest znaša le 43 odstotkov. Zato je ena izmed glavnih prihodnjih nalog inštituta, da se solidno kadrovsko okrepi. V prihodnjih dveh letih bo inštitut pridobil 4 do 5 novih raziskovalcev, ki bodo stalno zaposleni.

Rezultate znanstveno-raziskovalnega dela pedagoškega inštituta v Ljubljani je treba presojati glede na število raziskovalcev in glede na razmeroma zelo kratko obdobje njegovega stireletnega delovanja. Zato je razumljivo, da je bera opravljenih raziskovalnih del bolj skromna. Doslej so delavci inštituta opravili 9 empirično zasnovanih raziskav in nekaj manjših študij. Po problematiki obravnavajo 3 raziskave predšolske vzgoje, 5 raziskav osnovno obvezno šolo in 1 raziskava šole II. stopnje. To so predvsem aplikativne raziskave.

Delavci inštituta so v preteklih 3-4 letih objavili 23 znanstvenih razprav in strokovnih člankov v pedagoških in drugih revijah v Jugoslaviji, kjer so popularizirali predvsem rezultate dosedanjih raziskav. Razen tega je Pedagoški inštitut izdal 3 publikacije s področja svoje dejavnosti, pri čemer nismo šteli 6 del, ki so jih člani inštituta samostojno objavili.

Prav je, da v tem kratkem pregledu ne zanemarimo tudi sodelovanja na različnih seminarjih, simpozijih in posvetih, katerega so prirejala predvsem strokovna društva, zavodi za pedagoško službo in republikanski zavod za šolstvo. Delavci pedagoškega inštituta so v tem obdobju aktivno sodelovali s svojimi prispevki na 70 takih prireditvah za pedagoške delavce, kar je bilo dokaj pomembno za afirmacijo mlade ustanove med pedagoškimi delavci.

V letošnjem letu pa teče na inštitutu 7 raziskav, od katerih bodo 3 končane letos, ostale pa prihodnje leto.

Tematika raziskav je naslednja:

- metode neposredne priprave otrok na šolo,
- učinkovitost priprave za vstop v I. razred osnovne šole,
- uspešnost celodnevnega bivanja učencev na stopnji razrednega pouka,
- obremenjenost učencev osnovnih šol,
- pedagoški smisel prostih sobot,
- razvijanje učnih navad in tehnik na šolah II. stopnje,
- pedagoška vrednost šolskih služb.

Razen tega intenzivno potekajo tudi priprave za dve obsežni temeljni nalogi: razvoj šolskega sistema SR Slovenije in naloga: šola kot dejavnik idejno-družbenega oblikovanja srednješolske mladine.

INTERDISCIPLINARNO SODELOVANJE PRI PEDAGOŠKIH RAZISKAVAH

Na področju družbenih fenomenov so pojavi zelo sestavljeni. Zato je nevarnost, da družbene vede, ki se vsaka s svojega aspekta ukvarjajo s posameznimi raziskovalnimi vidiki ter sestavljenih pojavov, ostanejo pri razparceliranih rezultatih ali pa zlasti pri interpretaciji rezultatov prekoračujejo meje svojega območja.

Interdisciplinarno sodelovanje na inštitutu je bilo zelo očitno tako pri planiranju raziskav, pri interpretaciji rezultatov in pri izvajanju raziskav. V znanstvenem svetu, kjer sodelujejo pedagogi, filozofi, sociologi, psihologi kot profesorji z univerze, kakor tudi člani pedagoškega inštituta, je to omogočeno. Kljub temu pa je jasno, da bi bilo inštitutu omogočeno še boljše interdisciplinarno sodelovanje zlasti tedaj, če bi bil inštitut pri univerzi, kjer bi se lahko povezoval ne samo v okviru filozofske fakultete, temveč tudi širše (npr. z ekonomskimi ustanovami, z medicino, s pravom itd.).

Ob razmišljanju in ukrepanju za hitrejši razvoj raziskovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja v Sloveniji sodimo, da je treba možnosti za tak hitrejši razvoj iskati v integracijskih procesih. Ti naj vodijo do racionalizacije dela, do širšega planiranja do smiselnega in polnega angažiranja kvalificiranega kadra in dolgoročnega planiranja pedagoškega znanstvenoraziskovalnega dela. Zato si tako na inštitutu kakor na univerzi prizadevamo, da

v najbližji prihodnosti postane naša ustanova samostojen univerzitetni pedagoški inštitut.

FINANCIRANJE ZNANSTVENO RAZISKOVALNEGA DELA

Celotno delo pedagoškega inštituta je financirano izključno po posameznih pogodbah. Doslej je imel inštitut 4 virov financiranja: 1) poglaviti finančni in strokovni raziskav in študij je republiška izobraževalna skupnost, ki ima mnogo razumevanja za našo dejavnost;

2) posamezne raziskave je v preteklosti financiral republikanski sekretariat za prosveto in kulturo;

3) v manjši meri sofinancirane nekatere raziskave tudi Zvezni fond za financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti v Beogradu in

4) sklad Borisa Kidriča v Ljubljani, kjer pa pedagogika še ni dobila svojega prostora na soncu in kjer sredstva pritekajo z izredno zamudo in drugimi možnostmi.

Treba je jasno poudariti, da so dobljena finančna sredstva zadostovala le za nujne izdatke izvajanja raziskovalnih del in za skromne osebne dohodke, niso pa omogočala strokovnega izpopolnjevanja kadra, ustvarjanje priročne knjižnice in dokumentacije ter potrebne tehnične opreme inštituta. Popolnoma točna je ugotovitev, da sedanji sistem financiranja znanstveno-raziskovalnega dela nasploh in pedagoških raziskav posebej zagotavlja sicer vpliv družbe na izbiro raziskovalnih problemov in racionalno porabo sredstev, toda ne omogoča razširjene reprodukcije. Tako financiranje največkrat prisiljuje znanstvene ustanove, da se omejujejo zgolj na take aplikativne raziskave, ki dajejo hitre rezultate, sicer pa nimajo širše teoretične vrednosti. Razumljivo je, da »neposredni porabniki« podcenjujejo rezultate fundamentalnih raziskav in tako ostajajo odprta nekatera zelo pomembna teoretična vprašanja, ki so bistvena za nadaljnji razvoj naše pedagoške znanosti.

Prav tako sedanji sistem onemogoča razvijanje mladih znanstvenih kadrov in dolgoročnejše planiranje znanstvenih raziskav. Zato je tržna logika, zlasti za družboslovne vede, ne le pomanjkljiva, temveč v bistvu nesprejemljiva. Tak sistem financiranja je samo navidezno svoboden, v resnici pa seka roke ustvarjalnemu znanstveno-raziskovalnemu delu. Kajti vsota potrošniških želja in zahtev še ni in ne more biti program znanstvenega dela inštitucije!

Nujno torej je, da čimprej spremeni sedanji način financiranja raziskovalnega dela v tem smislu, da dobe ustanove pomemben del letnih sredstev od ustanovitelja za razvoj svoje znanstvene institucije in drugi del sredstev za konkretni program raziskovalnih nalog od morebitnih drugih naročnikov.

Najti moramo učinkovit način in pota, da o teh odprtih problemih ne bomo govorili le sami sebi, temveč da bomo združeni pričrli naše družbene činitelje, da spremenijo sedanji nevarni sistem financiranja znanstveno-raziskovalnega dela.

Naj zaključimo z naslednjo mislijo: menimo, da je najhujše obdobje prvih začetnih let za nami in da so nadaljnje perspektive pedagoškega inštituta v Ljubljani dobre. Zavedamo pa se, da bo potrebno tudi v prihodnjem obdobju razreševati še vrsto problemov in težav, kot so pridobivanje in formiranje znanstvenega naraščanja, ustvarjanje eksperimentalne baze na terenu, šolanje zunanjih sodelavcev v pedagoški praksi, nastavljanje šolskih pedagogov in psihologov na eksperimentalnih šolah, izdelovanje standardiziranih merskih instrumentov, reševanje vprašanja dokumentacije in nazadnje ureditev stabilnega in resnično vzpodbudnega sistema financiranja znanstveno-raziskovalnega dela.

Roman Oberlinčar

MISLI A. LJEVŠINA

Pojdite v učilnico, pogovarjajte se z učenci, opazujte jih, koliko so duševno razviti, koliko načitani, kako razmišljajo, kako pripovedujejo, kako rešujejo naloge, v kolikšni meri se zavedajo svojih ravnanj — pa boste videli ves učiteljev trud.

Vrednost učiteljevega pripovedovanja in metodike podajanja učnega gradiva ter uporabe ponazoritnih sredstev določamo po tem, v kolikšni meri je učitelj uspel navesti učence na razmišljanje in mu je uspelo razgibati njihova čustva.

SOCIALNA PATOLOGIJA

Neutrudno snovanje in udeleževanje strokovnih delavcev Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakulteti univerze v Ljubljani, ki zajema pedagoško delo ter sodelovanje na strokovnih posvetovanjih, simpozijih, seminarjih itd., učiteljem na osnovnih, srednjih in strokovnih šolah ni preveč znano. Vendar imajo eni kot drugi marsikaj skupnega. Spominimo se npr. samo raziskave omenjenega inštituta z naslovom »Kriminalna prevenecija in osnovnošolski otroci« (Ljubljana, 1964), v kateri je inštitut podal nekaj okvirnih sugestij za pravočasno spoznanje ter vodenje tistega dela osnovnošolskih otrok, ki že nakazujejo nekatere odlike od normalnega socialnega razvoja svojih vrstnikov in za katere obstaja nevarnost, da bodo sčasoma prestli na težje prilagojen način obnašanja kot sovražni in škodljivi člani naše družbe.

V zadnjih letih se je Inštitut za kriminologijo s sodelovanjem zunanjih sodelavcev lotil obsežne študije s področja negativnih družbenih pojavov, ki jo je financiral Sklad Borisa Kidriča sofinanciral pa Republiški sekretariat za prosveto in kulturo, Republiški sekretariat za pravosodje in občo upravo. Javno tožilstvo SR Slovenije in Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. Knjigo z naslovom »Socialna patologija«, v kateri so zbrane znanstvene ugotovitve te obsežne raziskave, je založila založba »Mladinska knjiga« v Ljubljani.

Celotna študija ima tri dele. V prvem nas avtor dr. Ljubo Bavcon uvede v splošno problematiko socialne patologije, opredeli raziskavo ter njen namen in nas seznanji z uporabljenim gradivom in sodelavci. V drugem delu, katerega avtor je prav tako dr. Ljubo Bavcon, sta obdelana narava socialno-patoloških pojavov ter družbeno reagiranje zoper te pojave. V tretjem delu pa se zvrstijo študije o posameznih socialno-patoloških pojavih:

- alkoholizem sta obdelala dr. M. Kobal in dr. Ljubo Bavcon. Pripravila sta tudi nekaj predlogov za učinkovitejši boj zoper alkoholizem;
- brezdolje, potepuštvu in beračenju je proučeval dr. K. Vodopivec s sodelavcem dr. M. Kobalom in dr. A. Stihovom. Avtorji so podali tudi oceno ukrepov in možnosti za omejevanje teh pojavov;
- mladoletniški nemir je v svoji študiji zajel dr. M. Kobal ob sodelovanju B. Udermana in V. Skalarja. Studija sklene z opisom in oceno sredstev za obvladovanje mladoletniškega nemira;
- nekatere seksualne deviacije so obdelali; homoseksualnost dr. M. Kobal in dr. Lj. Bavcon s sodelavcem B. Udermanom; ekshibicionizem posilstvo in incest dr. M. Kobal ob sodelovanju B. Udermana; promiskuitetno sodelovanje B. Udermana, dr. Lj. Bavcon in V. Skalarja; prostitucija dr. M. Kobal in dr. Lj. Bavcon s sodelavcem B. Udermanom;
- problematiko samomora in samomorilnih poskusov je v posebni študiji prikazal dr. L. Milčinski ob sodelovanju B. Udermana; pri tem sta opozorila, da je samomor glede na jugoslovansko razmeroma nepomemben negativni družbeni pojav, ki ga je v Sloveniji šteti že za toliko abnormalnega, da mu je treba posvetiti posebno pozornost;
- dr. Milčinski je s sodelavcem B. Udermanom prispeval tudi poglavje o družbenih aspektih duševnih abnormalnosti. Le-te so razvrščene v »psihosocialno« skupino.

Avtorji, ki so svoja izvajanja oprli na najnovije domače in tuje znanstvene izsledke, so nam v »Socialni patologiji« — prvem tovrstnem slovenskem delu sploh — podali zaokroženo podobo o obsegu, gibanju, pojavnih oblikah ter družbenemu pomenu naše patologije. Zato upravičeno pričakujejo, da bodo njihove ugotovitve našle pot tudi v delovne in v prakso ustreznih služb ter prispevale k oblikovanju splošne družbene politike glede na deviantne družbene pojave.

Cep rav je študija namenjena zlasti pravnikom, sociologom, socialnim delavcem, specializiranim na področju socialne psihiatrije ter kot gradivo za dopolnilno izobraževanje kriminalističnih in izpitiranih delavcev, menimo, da jo bo zanimanje prebral tudi marsikateri pedagoški znanstvenik in učitelj. Zanimanje zlasti pa še defektolog — ortopedagog, ki se ukvarja z vzgojno problematiko mladin. Zanimanje pa tudi socialni psihiatrije, zato upravičeno pričakujejo, da bodo njihove ugotovitve našle pot tudi v delovne in v prakso ustreznih služb ter prispevale k oblikovanju splošne družbene politike glede na deviantne družbene pojave.

Cena knjige (262 strani) glede na velike stroške izdelave študije ni pretirano visoka; knjiga stane 10 N-dinarjev.

VIATOR

Po sklepu sveta Vzgojnega zavoda Janeza Levca v Ljubljani, Karlovska 18, naknadno razpisuje za šolsko leto 1969/70 naslednja delovna mesta:

I. 3 PREDMETNE UČITELJE — ORTOPEDAGOGE

Pogoj: diploma PA — spec. pedag. odseka ali absolvent istega odseka;

II. PREDMETNEGA UČITELJA — ORTOPEDAGOGA ZA TEHNIČNI POUK

III. PREDMETNEGA UČITELJA — ORTOPEDAGOGA ZA LIKOVNI POUK

Pogoj: diploma PA na oddelku za tehnično vzgojo — fiziko, oz. na oddelku za likovni pouk s pogojem, da opravi ortopedagoško specializacijo.

Navedena delovna mesta razpisujemo za nedoločen čas.

Kandidati z nedokončano ortopedagoško specializacijo se sprejmejo za določen čas.

Stanovanj ni.

Pravilno kolkovane ponudbe (2,— din) z dokazili o strokovnosti sprejema svet zavoda najkasneje 14 dni po objavi.

OSNOVNA ŠOLA RIMSKE TOPLICE

razpisuje delovni mesti:

— POMOČNIKA RAVNATELJA ZA OSNOVNO ŠOLO RIMSKE TOPLICE

Pogoji:

Kandidat mora imeti vse strokovne kvalifikacije in najmanj 5 let učno-vzgojne prakse. Prednost ima kandidat, ki je tudi aktiven družbenopolitičen delavec.

— UČITELJA ZA RAZREDNI POUK NA PODRUŽIČNI ŠOLI LOKAVEC

Kandidat mora imeti ustrezno pedagoško izobrazbo.

Svet osnovne šole »Peter Kavčič« Škofja Loka

razpisuje

za šolsko leto 1969/70 naslednja delovna mesta:

- UČITELJA ZA TEHNIČNI POUK IN FIZIKO, PRU
- UČITELJA ZA TEHNIČNI POUK, PRU
- UČITELJA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO, PRU
- UČITELJA ZA ANGLEŠKI JEZIK (delna zaposlitev) PRU

Za vsa delovna mesta je potrebna popolna strok. izobrazba. Prijave bomo sprejemali 15 dni po objavi.

Svet

GIMNAZIJE V KOPRU

razpisuje

naslednja delovna mesta:

- UČITELJ FIZIKE IN MATEMATIKE, P
- UČITELJ BIOLOGIJE IN KEMIJE, P
- UČITELJ SOCIOLOGIJE IN FILOZOFIJE, P
- UČITELJ GLASBE, P — za pouk glasbene zgodovine in teorije ter klavirja in vodstvo pevskega zbora

Na voljo je družinsko stanovanje.

Razpis velja 15 dni od objave.

ZDRUŽENO ŽELEZNIŠKO
TRANSPORTNO PODJETJE
LJUBLJANA

Turistično transportni biro

LJUBLJANA, TITOVA 32

telefon 311-851

Poslovalnice: MARIBOR, Partizanska 50, tel. 21-217,
CELJE, Titov trg 3, tel. 34,48

POCENI DOPUST

lahko preživite v lepi Kaštelanski rivieri
v Kaštel Starem pri Splitu

Cene dnevnega penziona so:

I. kategorija do 10 dni — 37,00 N-din
nad 10 dni — 35,00 N-din

II. kategorija do 10 dni — 35,00 N-din
nad 10 dni — 34,00 N-din

V začetku šolskega leta bo spet vozil vsak dan posebni vlak za obiskovalce JESENSKEGA VELESEJMA v Zagrebu. Za šolsko mladinu bodo veljali posebni popusti.

Uspešno posvetovanje o dosežkih v oddelkih podaljšanega bivanja učencev

Zavod za prosvetno pedagoško službo v Ljubljani je na pobudo republiškega zavoda za napredek osnovnega izobraževanja Hrvatske organiziral strokovno posvetovanje o podaljšanem bivanju učencev v šoli. V prostorih osnovne šole Ketteja in Murna smo se dne 31. 5. srečali pedagoški svetovalci, ravnatelji osnovnih šol in nekateri učitelji, ki se poglabljajo v te probleme in so pri svojem prizadevanju zelo uspešni. Iz Zagreba je prišla ekipa 12 ljudi.

Namen posvetovanja je bil ugotoviti, koliko smo dosegli na področju PB, s katerimi izkušnjami si lahko med seboj pomagamo, katere so sušne točke in v kateri smeri bomo to dejavnost nadalje razvijali.

V prvem delu posveta smo obdelali izkušnje in dosežke oddelkov na ljubljanskem področju. Pedagoška svetovalka je prikazala: obseg dejavnosti v letošnjem šolskem letu, oblike in vire financiranja, najbolj uspešne organizacijske oblike oddelkov, sedanje normative za število učencev v skupini, dnevni režim, problem prostorov in opreme, prehrane in počitka otrok, metodne probleme učenja in rekreacije učencev na posamezni razvojni stopnji, didaktičnega in drugega materiala za sprostitev otrok, evidenco o delu oddelkov, programsko in personalno koordinacijo med poukom in delom v oddelkih, samoupravo učencev, vprašanje profila vodje oddelka in strokovnega izpolnjevanja teh učiteljev.

Referat, ki je obdelal splošne probleme vzgojnoizobraževalnega dela oddelkov, so dopolnile in popestrile učiteljice, ki so konkretno prikazale nekatere uspešne vzgojne postopke ter didaktična in druga pomagala.

Karla Urekar, vodja oddelka 1. razreda v vzgojnoizobraževalnem zavodu Angelce Ocepak, je naznala originalne in učinkovite metode za moralno vzgojo v skladu z učno snovjo ter različne postopke, s katerimi se učenci ob igri vadijo obvladovanja in oblikovanja kulturne in socialne navade.

Marija Stojilovski, vodja oddelka 3. razreda v osnovni šoli Majde Vrhovnik, je poročala o racionalizaciji delovnega dneva in različnih načinih za motivacijo učencev pri delu, ki je v skladu z njihovo zmogljivostjo, dnevno krivuljo storilnosti, s potrebami po sproščeni igri in individualnem uveljavljanju v skupini.

Ema Logar, vodja oddelka 4. razreda na osnovni šoli Ketteja in Murna, je navajala probleme v vedenjsko in čustveno motenimi otroki in uspele postopke z njimi v sodelovanju s starši in razrednimi učiteljicami.

Betka Sobočan, vodja oddelka 5. razreda na isti šoli, je obdelala »pedagoški list«, tj. dosje za zbiranje podatkov o napredku učencev v več letih, tako da bo slika o otroku kompletna in ga bo lažje usmerjati in voditi.

Marija Mesarič, vodja kombiniranega oddelka (4.—8. r.) v vzgojnoizobraževalnem zavodu Malči Beličeve, uspešno organizira že več let samoupravo učencev: skupnost oddelka sodeluje, ko planirajo delo, pri priveditvah, nastopih, pri oblikah dodatnega izobraževanja, pri rekreaciji, v skrbni za učni in vzgojni napredek posameznega učenca in pri oceni lastnega dela.

Stefanija Marn, vodja kombiniranega oddelka (5. ab in 6. ab) na osnovni šoli dr. Vita Kraigherja, je izdelala mikrometodiko učnega časa, tako da je delo izredno intenzivno in uspešno. V sodelovanju z učitelji posameznih predmetov si prizadeva priti do normativov; koliko nalog naj dopijo učenci, da bodo enakomerno in pedagoško ustrezno obremenjeni in zaposleni, da bo ostajalo dovolj časa za rekreativne dejavnosti.

Neli Potočnik, vodja kombiniranega oddelka (6.—8. r.) na osnovni šoli Mirana Jarca, je poročala o svojih pozitivnih izkušnjah: kako si s sistemom točkovanja in tekmovanja učenci ocenjujejo kvaliteto opravljenega dela in kako jih tak način stimulira, da dosegajo kljub manjšim sposobnostim znatne vzgojne in učne uspehe.

Ela Bajec, vodja oddelka 6. razreda (abc) na osnovni šoli Ketteja in Murna, je poudarila pomen normiranja in evidentiranja časa za posamezno nalogo, pri čemer se učenci navajajo na temeljito delo.

Zvonimir Koraj, ravnatelj osnovne šole Avgust Senoa v Zagrebu, je vodja aktivna učitelj v PB. Poročal je o razmerah v Zagrebu, kjer se je do letošnjega leta razvijala dejavnost v omejenem obsegu. Potreba po varstvu (velik osip, vzgojni problemi) in anketa med starši pa je pokazala, da je nujno del učencev obvarovati pred negativnimi vzgojnimi vplivi okolja in jim vsestransko pomagati. Aktiv učiteljev v PB je izdelal obširen elaborat o potrebah po varstvu učencev, ki

so ga obravnavale različne družbeno politične organizacije, sveti in mestna skupščina. Rezultat teh obravnav in razprav je zelo pozitiven. Mestna skupščina je iz proračunskih sredstev dodelala za šolsko varstvo 750 milijonov S-din, s čimer so s 1. marcem odprli okoli 100 novih oddelkov PB. V septembru pa bodo zajeli še 2000 novih učencev. Prizadevajo si za homogene oddelke. Izdelali so tudi strokovnik na osnovi analitične ocene delovnega mesta. Skupnost osnovnih šol mesta Zagreba (ki je v Ljubljani še nimamo!) je samoiniciativno predlagala temeljni izobraževalni skupnosti, naj učitelje v PB posebej stimulira za težje in odgovornejše delo. Dodatek se giblje od 5000 do 15.000 S-din.

Javnost, prosvetni delavci in oblastni forumi dajejo tej vzgojni obliki velik poudarek in ji pripisujejo izreden družbeni pomen. V sosednji republiki se cel »štab« ljudi strokovno ukvarja s temi problemi. (V naši republiki pa le dva pedagoška svetovalca: v Ljubljani in Kranju.)

V razpravi so zagrebški pedagogi priznali, da smo v Sloveniji dosegli znaten napredek, da se nam že kažejo obrisi metodike te vzgojnoizobraževalne oblike, ki ustreza našemu otroku in našim vzgojnim smotrom.

Predlagali so najtesnejše sodelovanje med obema zavodoma, da bi koordinirano s poglobljenim delom še nadalje iskali primerne oblike in vsebino za oddelke posameznega razreda oz. stopnje. Oblikovali naj bi enotna stališča o posameznih pedagoških vprašanjih in jih tudi tako reševali. Izmenjavali naj bi si izkušnje in literaturo. Njihove predloge smo sprejeli. Objavili bomo tudi vse prispevke učiteljic s tega posveta.

Po 5-urni zelo plodni razpravi se je pokazalo, da smo se posameznih problemov pravzaprav samo dotaknili, nismo jih pa mogli obdelati. Zaradi tega smo sklenili, da bomo privedli v oktobru 2-dnevni širši posvet v Zagrebu, ki naj bi nakazal smernice za nadaljnje delo v PB.

TONČKA METELKO

SPECIALNE ŠOLSKE SLUŽBE V ZDA

Ko pri nas ravno nekoliko več razmišljamo in tudi že uvažamo šolske svetovalne službe, bo morda zanimivo, kako imajo urejene te službe v Združenih državah Amerike, tej najbolj razviti državi na svetu. Tako kakor vsaka druga organizacijska struktura v ZDA, je tudi organizacija specialnih služb nenotna, vendar v bistvenih okvirih nebstveno različna, zato mislim, da je mogoče tudi s krajšo ilustracijo posredovati tisto, kar je za nas poučno in zanimivo.

Pri nas se je že udomačil izraz »šolske svetovalne službe«, medtem ko imajo Američani za

isto dejavnost izraz »Special school Services« in če torej rečemo po naše »specialne šolske službe«, bo najbrže kar odgovarjalo vsebinsko in jezikovno za nas. Zanimivo je, da tudi v ZDA te službe še nimajo daljše tradicije. Pomembnejše so se razvile v zadnjih 10 letih, kakor so mi povedali tukajšnji šolniki. V teamu specialnih šolskih služb pa imajo vključene: psihologe, socialne delavce, psihiatre in še posebno »šolske svetovalce«, ki jih tu imenujejo »counselors« oz. school counselors. V dobesednem prevodu pomeni »šolski svetovalec« in taka je tudi vsebina njegove vloge na šoli. Ta svetovalec je torej lahko bil po naše pedagog in zelo podobna je tudi njegova vloga. Ker sloni teža specialnih šolskih služb prav na svetovalcih, naj ga nekoliko podrobneje predstavim.

Konkretno na eni šoli (Junior High School — po naše: višji razredi osnovne šole) s 1200 učenci imajo zaposlene 4 svetovalce, enega soc. delavca, enega psihologa in honorarno psihiatra. Torej je število svetovalcev daleč največje, hkrati pa menijo na šoli, da jih potrebuje še več. Vsi učitelji na šoli morajo imeti najmanj 4-letno fakultetno izobrazbo, svetovalec pa je lahko tisti, ki se odlikuje v praksi, ne ozira se točno, katere predmete je študiral na univerzi, nato pa mora nazaj na univerzo za eno leto. Prav to leto pa so podaljšali študij za svetovalce na 2 leti.

Univerza je seveda tukaj zopet nekoliko drugače organizirana, tako da morajo vsi, ki se odločijo za učiteljski poklic, delati izpite tudi iz psihologije, pedagogike, sociologije itd., tako da so dejanski pedagogi na šolah za razliko od naše prakse, ko ljudje študirajo v glavnem samo svoj ožji predmet. Zaradi tega me tudi niso razumeli, ko sem spraševal, če imajo pedagoga na šoli. Odgovorili so mi, da so pač vsi pedagogi, svetovalec pa je tisti, po katerem sem jaz spraševal.

Tukajšnji svetovalci imajo torej dobro pedagoško predizobrazbo, nato morajo imeti nekaj let uspešne prakse in nadalje 2-letni poseben študij za svetovalca. Ta tako imenovani postdiplomski študij pa je osnovan v glavnem na poglabljanju psihološkega in pedagoškega znanja. Svetovalec mora študirati psihometriko in znati uporabljati najrazličnejše tekste, tudi projekтивne tehnike. Poseben po-

Na rob predvojaške vzgoje

V četrtem razredu neke gimnazije v Ljubljani je bilo ob konferenci precejšnje število nezadostnih ocen iz predvojaške vzgoje. Vzrok za to je bila zahteva predavatelja tega predmeta, da morajo dijaki poleg ostale snovi znati tudi razstaviti in sestaviti mitraljez.

Kot pedagog in državljani smatram, da je bilo stališče omejenega predavatelja povsem pravilno, ker je za obrambo naše svobode to znanje neobhodno potrebno. To zahtevno podpira tudi dejstvo, da je neznanje nekaterih v poznavanju in uporabi orožja zahtevalo v začetku njihove udeležbe v narodno-osvobodilni vojni mnogo preveč žrtve.

Da bi se v bodočnosti to ne ponovilo, je nujno, da podpremo zahtevo o poznavanju orožja. Ker se pa to bolj in bolj izpopolnjuje in nastajajo vedno nova in nova orožja, ni dovolj, da se spoznamo samo z orožji, ki se sedaj uporabljajo, ampak moramo doseči neko splošno tehnično pripravljenost in vpogled v dinamiko strojev, ker bi nam to pri spoznavanju novih orožij dobro služilo.

Ključ do rešitve tega vprašanja leži predvsem v reorganizaciji tehničnega pouka iz obrtniške v industrijsko smer. To je bilo izpurno obravnavano v mojem članku Naša tehnična vzgoja, ki je bil objavljen v Prosvetnem delavcu dne 24. aprila 1969. V njem zahtevam delno preusmeritev tehničnega pouka na razvijanje tehničnih spretnosti, ki temeljijo na razvoju sposobnosti v razstavljanju in sestavljanju modelov in strojev, ki učence in dijake usposablja za hitrejšo in točnejšo spoznavanje njihovega delovanja.

Vse to je osnova za boljše uspehe pri tistem delu predvojaške vzgoje, ki zahteva znanje o čim hitrejšem in točnejšem sestavljanju raznih vrst orožja. Da bi mogli to doseči, je nujno, da se uvede v vse osnovne in srednje šole predmet tehnične spretnosti, ali pa se mu vsaj v okviru predmeta tehnična vzgoja dredi stalno mesto in točno število ur, ki morajo biti brezpogojno povsem izrabljene v ta namen.

Da bi delo v tem smislu pravilno zastavili, naj merodajne oblasti s pomočjo predavateljev predvojaške vzgoje sestavijo načrt, katera orožja bi morali znati dijaki srednjih šol, a tudi učenci višjih razredov osnovnih šol, če bo ta predmet vpeljan vanje, razstaviti in sestaviti ter naj pri tem upoštevajo stopnjo težavnosti in zaporednosti.

TEKMOVANJA V SESTAVLJANJU IN STRELJANJU

Da bi dvignili zanimanje za to delo med učenci in dijaki, naj se uvedejo tekmovanja v sestavljanju raznega orožja. Znano dejstvo je, da ima tekmovanje poseben čar za mladino, ki rada meri svoje sposobnosti med seboj in z drugimi, kar je treba vsekakor izkoristiti. Zato naj se uvedejo omenjena tekmovanja najprej v razredih, med razredi, nato šolska tekmovanja in končno še občinska, po vojnih okrožjih, v okviru republik in končno v okviru vse Jugoslavije.

Ta tekmovanja bi dobila pravi smisel šele s tem, če bi merili čas sestavljanja raznih orožij s toparico, ker bi na ta način lahko primerjali dosežene rezultate. Na njihovi osnovi bi sestavili seznam, na katerem bi lahko vsak hip preverili, če so rezultati realni.

Celoten potek teh tekmovanj naj bi obsegal najprej razstavljanje določenega orožja ob skrbnem opazovanju njegove konstrukcije. Vsak tekmovalec naj bi imel dovolj časa za to, kakor tudi za najugodnejšo razporeditev delov orožja in orodja, ki je potrebna pri njegovi sestavi. Ko bi bile vse te priprave končane, bi istočasno na znak začeli vsi sestavljati orožje. Vsakemu tekmovalcu, ki skonča s sestavljanjem in to nakaže s tem, da se dvigne, bi odmerili uporabljeni čas sestavljanja. Ko vsi končajo s sestavljanjem, se izvrši kontrola s slepimi naboji. Če mehanizem orožja v redu deluje, se tekmovalcu vpiše čas in mesto na seznamu; če pa mehanizem odpove pri preizkusu, tedaj tekmovalec izpade iz tekmovanja. Tega stališča bi se morali brezpogojno držati ne samo zato, ker nam v borbi koristi le delujoče orožje, ampak tudi iz vzgojnih razlogov. Vsak dijak mora namreč dobro premisliti, kako bo razporedil dele razstavljenega orožja in potrebno orodje, ki ga pri sestavljanju potrebuje, da bi izgubil čim manj časa za njegovo točno sestavo, ker ga v to silo tekma s sodikami. Torej ni pri tem nič barantanja ali polovičarstva, mora se tudi povsem obvladati, ker ga vsaka zaletavost in površnost sama kaznuje s tem, da zaostane za vrstniki. Torej naj dijak točno ve, da si more priboriti uspeh edino le z dobro vnaprejši premišljenim in organiziranim delom, kar je velika vzgojna prednost.

Na tekmovanjih širšega obsega naj bi se postavila splošna lista, ki bi vsebovala ob točno določenem času točno določeno stopnjo. S sestavljanjem stopenj in z izračunavanjem količnika na enega dijaka bi ocenili do neke mere vrednost šole v njenih uspehih v moralno politični vzgoji, a tudi sposobnost njene mladinske organizacije, katero bi s tem spodbudili, da bi usmerila svoje delovanje v priprave za ta tekmovanja.

Povsem naravno je, da sem vprašal dijaka, ki mi je povedal o slabih ocenah za predvojaško vzgojo, kako je njemu uspelo, da je dobil dober red. Odgovoril mi je, da si je skupaj še z enim sošolcem izposloval vstop v vojašnico, kjer so ga naučili razstavljanja in sestavljanja mitraljez.

Iz vsega navedenega sledi dvoje: ali naj dobe gimnazije te orožja na razpologo, da se bodo dijaki lažje spoznali z njim, ali pa naj se malo bolj odpro vojašnice,

kjer je dovolj orožja. Sicer je koristno, da se odpro za dan JLA; bilo bi pa še bolje, če bi dijaki prišli bolj pogosto v vojašnice, kjer bi se poleg spoznavanja orožja seznanili še z vojaškimi načini življenja; obenem bodo tudi manj pod vplivom bojazni pred njim zaradi raznih malodušnežev in miljenčkov.

Da bi usposobili predavatelje predvojaške vzgoje za vodstva omenjenih tekmovanj, bi jih nekaj morali izkvesti v vojašnicah z vojniki, ki redno služijo kadroviski rok. S tem bi dobili zagotovilo, da bodo potem tekmovanja z udeležbo mladine uspela brez večjih napak, na katerih se pri mladini ne smemo učiti in jih tudi ne storiti, ker bi drugače izgubili ne samo predavatelji svoj ugled, ampak tudi celotna zamisel.

ZAKAJ NE MINI-STRELIŠČA

Poleg znanja sestavljanja orožja je važna tudi njegova dobra uporaba. V tem pogledu je navzlic najboljši volji malo storjenega v okviru srednjih šol, ker imajo premalo sredstev, možnosti in časa za to. Ker pa je obramba države oziroma njena vojna pripravljenost v interesu nas vseh, bi morale vse množične organizacije poskrbeti za to, da bi imela mladina in tudi drugi dovolj možnosti za vaje v streljanju vsaj s puško. Vendar kamor se ozremo, nikjer ne vidimo — razen na streliških strelskih družin in občasnih streliških na veseliščnih prostorih — nobenih možnosti za urjenje v streljanju, ki bi moralo biti brezpogojno množično šport, če gledamo nanj z zornega kota narodne obrambe.

Ko se grade športni stadioni in prostori za razne razvedrilne športe, kakor so: mini-golf, kegljanje, balinanje in podobno, se redno pozablja na gradnjo mini-strelišč. Z njimi bi bilo dano mladini in tudi drugim, da se preizkušajo v streljanju, oziroma da dobe zanimanje za nj. V ta namen bi morala imeti strelišča privlačen izgled in razne slikovite tarče z zvočnim ali kakšnim drugim učinkom v primeru polnega zadetka, pa tudi gibljive tarče.

Poskrbeti bi bilo treba za primerno publiciteto v časopisju, radiu in televiziji ter pritegniti k streljanju dobre partizanske strelce. Mislim, da se bo naša mladina prav rada kosala z njimi in primerjala svoje rezultate z njihovimi.

Tudi šole bi lahko k temu prispevale svoj delež s tem, da bi občasno kompletne razrede obiskali ta mini strelišča. Gotovo bi prišlo kmalu mnogo učencev in dijakov iz teh razredov ponovno in ponovno na ta strelišča, posebno še, če bi se dobri rezultati v streljanju objavljali v šolah.

Prirediti bi morali razne izbirne in finalne tekme v streljanju, razdeljene po starostni dobi, a tudi splošne tekme, kjer bi lahko sodelovali vsi, ne glede na starost ali spol.

Javno naj bi se vodili spiski najboljših strelcev — neprofesionalcev iz določenih področij, a tudi iz vse Slovenije. Zato naj se nič več ne zapostavlja mini strelškega športa in se naj mu da isto vrednost kot drugim športom, katerih rezultate vidimo stalno objavljene v vseh dnevnih in športnih časopisih, obenem z velikim slavljenjem najboljših predstavnikov.

Vsem tistim, ki bi dosegli visoko stopnjo v sestavljanju in v uporabi orožij, bi bilo treba znati dobo kadrovske službe, ker so že dobro usposobljeni v eni od večjih vojaške službe in ker bi gotovo postali v tem roku tako dobri vojniki kot drugi z daljšim rokom, ki nimajo predhodnega znanja o orožjih.

ZDRAVKO OMERZA

Komisija za razpis prostih delovnih mest pri svetu

OSNOVNE ŠOLE LITIJA

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta prosvetnih delavcev:

- UČITELJ RAZREDNEGA POUKA NA MATIČNI ŠOLI U — (za nedoločen delovni čas; stanovanja ni)
- UČITELJ RAZREDNEGA POUKA NA PODRUŽNIČNI ŠOLI KONJŠČA, U — (za nedoločen delovni čas; samsko stanovanje)
- UČITELJ RAZREDNEGA POUKA NA PODRUŽNIČNI ŠOLI VACE, U — (za določen delovni čas; samsko stanovanje).

Rok prijave 15 dni po objavi razpisa.

Svet OSNOVNE ŠOLE METLIKA

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

1. POMOČNIKA RAVNATELJA za nedoločen čas z 10—15-urno obveznostjo.

Pogoji:

predmetni učitelj z 10-letno prakso, profesor — po možnosti diplomiran pedagog s 5-letno prakso, pri obeh opravljen strokovni izpit.

2. UČITELJ ZA ANGLEŠKI JEZIK za določen čas (od 1. 9. 1969 do 30. 6. 1970).

Pogoji:

predmetni učitelj ali profesor, v slučaju če ne bo teh, tudi absolvent PA ali filozofske fakultete. Samsko stanovanje je zagotovljeno.

3. UČITELJ ZA RAZREDNI POUK na podružnici Božakovo.

Stanovanje zagotovljeno.

Prijave sprejema ravnateljstvo osnovne šole v Metliki. Razpis velja do 30. 6. 1969 oziroma do zasedbe delovnega mesta.

Razpisna komisija pri

osnovni šoli Tone Žnidarič Ptuj

razpisuje

naslednji delovni mesti:

1. učitelja tehničnega pouka — fizike za nedoločen čas;
2. učitelja za matematiko — fiziko za določen čas.

Pogoji za sprejem v službo so naslednji:

1. učitelj tehničnega pouka — fizike: PRU z ustrezno strokovno izobrazbo. Posebni pogoji: dober pedagoški delavec, ki bo sposoben opravljati delo na hospitacijski šoli.
2. Učitelj za matematiko — fiziko: PRU z ustrezno strokovno izobrazbo za določen čas od 1. septembra 1969 do 30. junija 1970.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z ustrezno dokumentacijo (diploma, potrdilo o strokovnem izpitu, življenjepis).

Rok za prijavo je 14 dni po objavi.

Stanovanj ni.

JOŽE TRČEK

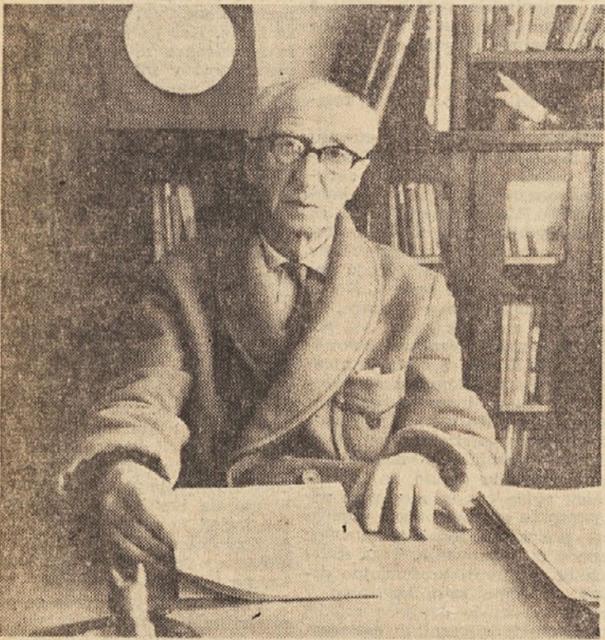
JOSIP RIBIČIČ

Dopolnilo se je razgibano življenje Josipa Ribičiča, mladinskega pisatelja, urednika in založniškega organizatorja. Njegov vedri optimizem, nenehni stik z življenjem in njegova trdna primorska konstitucija so pripomogli, da se je udeleževal skoraj do zadnjih dni, delal, svetoval, pomagal in spremljal naše kulturno dogajanje in snovanje, posebno tisto, ki je bilo posvečeno mladini.

Rodil se je 3. novembra 1888 v Baški na otoku Krku. Tam je preživel tudi otroška leta, od tam pa je odšel z materjo in očetom v Visco v Furlaniji, ki je spadal takrat pod Avstrijo. Ko je dorasel za šolo, ga je mati poslala k stricu učitelju Križiču na Lig v kanalskih hribih, da bi se vzgojil čisto slovensko. Tam je hodil tri leta v osnovno šolo, potem je šel

njemu svetu že zelo odmaknjen. Mnogo njegovih krajskih pripovedk pa je še raztresenih po raznih časopisih in revijah. Od prve knjige »Kraljestvo čebel«, ki je izšla v Ljubljani leta 1912, pa do zadnje publikacije, tretje izdaje »Miskolina«, ki je pravkar izšla v novi izdaji in opremljeni pri Mladinski knjigi v Ljubljani, je skoraj 60 let nenehno delal. Razen mladinskih iger, ki jih še vedno uprizarjajo, ki jih še vedno uprizarjajo, po seboj na Tržaškem, bo ostala živa med mladino še vrsta pripovednih del, kakor Cirilmetod, Nana, mala opica, Miskolina, Trije na pohodu, Rdeča pest in druge.

Pomemben korak pri razvoju slovenske mladinske književnosti je napravil Ribičič s svojim sodelovanjem in urejanjem pri tržaškem Novem rodu, ki je izhajal od 1921 do 1926, ko ga je

znova k staršem, ki so prišli ta čas v Gorico, kamor je bil premeščen oče. Obiskoval je gorisko realno, nato pa učiteljske v Kopru.

Postal je učitelj in služboval v Murovcih na Gorškem, potem v Krmini, med prvo svetovno vojno pa je šel leta 1915 v Trst, kjer je nato poučeval deset let na slovenski zasebni Cirilmetodovi šoli. Razgibano življenje v Trstu, tako politično kot kulturno, je mnogo vplivalo na njegov razvoj in udeleževanje. Iz Trsta pa se je moral umakniti pred fašizmom v Jugoslavijo. Učil je štiri leta na osnovni šoli na Raketu, nato pa je bil premeščen v Ljubljano v šolskopravno službo.

Drugo svetovno vojno je preživel tako, kot se je spodobilo za slovenskega pisatelja, naprednega vzgojitelja in narodno zavednega človeka. Vsi Ribičičevi so aktivno delali za narodnoosvobodilno gibanje, najbolj seveda otroci, pa tudi Jože in njegova življenjska družica Rozi, čeprav sta bila razmeroma že v letih. Zaradi dela za OF sta bila oba obsojena in odpeljana v italijanske zapore. Vrnila sta se leta 1944 in nadaljevala z delom. Ob prihodu partizanov v Ljubljano je Jože Ribičič v imenu Osvobodilne fronte Ljubljane pozdravil našo prvo narodno vlado, z balkona univerze.

Po osvoboditvi je delal do leta 1950 na takratnem ministrstvu za prosveto, nato pa je šel v pokoj, kjer se je lahko še bolj posvetil slovenstvu delu.

Ribičič pravi, da mu je ljubezen do knjig in gozd vcepila mati, ki je sicer hodila samo eno leto v šolo, pa se je izobraževala pozneje ob otrocih. Rad je prebiral knjige in poslušal zanimive pripovedi matere in preprostih ljudi na Ligu. Pisati za mladino je začel v prvih letih učiteljevanja. Razvijal se je pod vplivom moderne, vendar je ostajal stvaren in trazen realist, saj je napisal največ stvari za najmlajše realiste, katerim je predstavljal v svojih delih vsakdanje življenje, dogajanje v naravi, zlasti v živalskem svetu, mnogokrat z nadihom rahle satire ali prijetnega humorja in svežine, kar je posebno pritegnilo mlade bralce. Zato so bili najmlajši tako do vzletni za njegov svet in ga zelo uvaževali. Odbijal je preživo vzgojnost in poučevanje, pisal je tako povesti kot kratke zgodbe in tudi mladinske igrice. Napisal je okoli 40 knjig, med katerimi sta tudi dve knjigi zanimivih spominov, ki segajo v čase, ki so današ-

uničil fašizem. Novi rod je uveljavil na Slovenskem novo smer pisanja za otroke, uveljavil je stališče, da mora biti tako pisanje umetniška stvaritev v kar najpopolnejši meri. Hkrati z Jankom Samcem in Jožetom Pahorjem mu je uspelo zbrati okoli Novega roda vse tedanje pomembne slovenske pisatelje in pesnike.

Po umiku iz Trsta je to delo nadaljevala leta 1927 Mladinska matica v Ljubljani, začela je izdajati pod Ribičičevim vodstvom mladinski časopis »Naš rod« in serije mladinskih knjig. Ribičič je uspelo s taktno prizadevnostjo in pravo zavzetostjo pritegniti k listu najširši krog pesnikov, pisateljev in likovnih ustvarjalcev. Naslonjena na organizacijsko silo takratnega slovenskega učiteljskega se je Mladinska matica s svojimi knjigami in našim rodom razširila do zadnje slovenske vasi ter s svojimi publikacijami v nemajhni meri oblikovala dorajajočo generacijo v zavednejšo, naprednejšo in bolj razgledano ter bolj razumevajočo bližajočo se dogodka.

Po osvoboditvi se je iz kraljevine Mladinske matice, Novega roda in našega roda že v prvih mesecih razvila založba Mladinska knjiga. Ze septembra 1945 je začela izdajati mladinski list »Ciciban«. Njegov prvi urednik je bil Jože Ribičič, ki je s svojimi izkušnjami pripomogel, da se je mladinski tisk začel razvijati v veliko umetniško in vzgojno silo.

Med njegovim uredniškim delom je treba omeniti sodelovanje kot tudi samostojno urejanje raznih publikacij. Posebno je znamenita zbirka »Se pomnite, zvariški«, ki je nastala s sodelovanjem več tisoč otrok pri pisanju spominov iz narodnoosvobodilne vojne. Nanjo je bil posebno ponosen, saj je tudi predstavljala večletno naporno delo. Kot šolski praktik in vzgojitelj je poživljal sodeloval pri sestavljanju slovenskih beril za osnovne in strokovne šole. Pomembno je tudi njegovo uredniško delo pri Prešernovi družbi, zlasti pri urejanju njene revije Obzorik.

Ribičič je prav gotovo prispeval k slovenski kulturi velik delež. S svojim uredniškim delom, z organizacijskimi uspehi in s svojimi knjigami se je razvil v osrednjo osebnost slovenskega mladinskega slovstva. Opravil je več kot svojo dolžnost. Znal je vztrajati, vzpodbujati, svetovati. Moramo mu biti hvaležni za njegovo nesebično skrb za zdravo rast mladega slovenskega rodu. V. V.

Dr. Iva Šegula: Etična stališča petnajstletnika

Mladina je bodočnost vsakega naroda; na njej ostaja svet. Zato doslej še v nobenem zgodovinskem obdobju in v nobenem družbenem sistemu ni bilo vseeno, kakšna je ta mladina in kaj bo iz nje postalo oziroma kako poteka njen telesni, umski in npr. duševni razvoj. Sprito tega so prizadevanja, temeljiteje spoznati mladino, bila vedno deležna nemajhne pozornosti in iskrenega zanimanja. V tovrstna prizadevanja sodi tudi študija naše znane pedagoške in javne delavke dr. Ive Šegulove.

Avtorica, jo je pred kratkim predsednik republike za njene zasluge pri organiziranju znanstveno raziskovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja odlikoval z redom republike s srebrnim vencem, se je svoje — sedaj že objavljene — raziskave z naslovom »ETIČNA STALIŠČA PETNAJSTLETNIKA« lotila z namenom, da bi iz različnih zornih kotov osvetlila nekatere poteze moralne podobe, kakršno dobi mlad človek na življenjski prelomnici, ko konča splošno šolsko obveznost in se posveti delu na kmetiji ali v tovarni, se usmeri v uk ali pa nadaljuje šolanje na naslednji višji stopnji. Studija je bila izdelana v okviru Pedagoškega inštituta ob pomoči zavodov za prosvetno-pedagoško službo in šol ter s finančnimi sredstvi, ki jih je dal na razpolago republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

Kot sredstvo za ugotavljanje etičnih stališč petnajstletnika je avtorica služil posebej v ta namen sestavljen anonimni vprašalnik, kjer je bilo notranje razmerje etične tematike naslednje: medčloveški odnosi 36%, odnosi v kolektivu in odnos do dela po 21% ter patriotizem, značajne lastnosti in življenjski cilji po 7%. Na vprašalnik je odgovorilo 2469 učencev osmega razreda osemletk ustrezne kronološke starosti iz pretežno upravnih, industrijskih in kmetijskih področij Slovenije.

Rezultati raziskave so zelo zanimivi. Petnajstletniki izgrajujejo

svoja etična stališča na podlagi dveh izhodišč: prvo zajema normo, ki jih človeku posreduje družba, drugo pa predstavljajo njihoben sistem ni bilo vseeno, kakšna je ta mladina in kaj bo iz nje postalo oziroma kako poteka njen telesni, umski in npr. duševni razvoj. Sprito tega so prizadevanja, temeljiteje spoznati mladino, bila vedno deležna nemajhne pozornosti in iskrenega zanimanja. V tovrstna prizadevanja sodi tudi študija naše znane pedagoške in javne delavke dr. Ive Šegulove.

Avtorica, jo je pred kratkim predsednik republike za njene zasluge pri organiziranju znanstveno raziskovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja odlikoval z redom republike s srebrnim vencem, se je svoje — sedaj že objavljene — raziskave z naslovom »ETIČNA STALIŠČA PETNAJSTLETNIKA« lotila z namenom, da bi iz različnih zornih kotov osvetlila nekatere poteze moralne podobe, kakršno dobi mlad človek na življenjski prelomnici, ko konča splošno šolsko obveznost in se posveti delu na kmetiji ali v tovarni, se usmeri v uk ali pa nadaljuje šolanje na naslednji višji stopnji. Studija je bila izdelana v okviru Pedagoškega inštituta ob pomoči zavodov za prosvetno-pedagoško službo in šol ter s finančnimi sredstvi, ki jih je dal na razpolago republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

Rezultati raziskave so zelo zanimivi. Petnajstletniki izgrajujejo

potrebno temeljito predznanje psihologije iz srednje šole, zaradi česar pripravljamo ukažljivega bralca, naj se poprej dobro seznanji s knjigo dr. Nikole Rota »Obča psihologija« (v originalu: »Opšta psihologija za učiteljsko šolo i pedagoško akademiju«, Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije, 1966), ki mu bo koristno služila za ponavljanje in utrditev že doslej osvojenega znanja s področja psihologije.

Knjigo S. Radonjića »Uvod u psihologiju« (326 strani) pripravljamo zlasti srednješolskim učiteljem psihologije. V njej bodo našli tudi obsežen bibliografski seznam ustrezne domače in tuje strokovne literature. Cena knjige je 37 N-din.

Cena knjige, kjer je objavljena študija dr. Ive Šegulove »ETIČNA STALIŠČA PETNAJSTLETNIKA« (120 strani), stane 22,40 N-din. Založnik je Državna založba Slovenije v Ljubljani. VIATOR

Radonjić, S.: Uvod v psihologijo

Zavod za izdajanje učbenikov SR Srbije v Beogradu je pred nedavnim izdal pomembno strokovno delo Slavoljuba Radonjića »Uvod v psihologiju« (v originalu: »UVOD U PSIHLOGIJU — STRUKTURA PSIHLOGIJE KAO NAUKE«, ki ga je avtor napisal predvsem za študente psihologije. Le-ti, kakor tudi drugi, katerih namen je globlje seznaniti se s temeljnimi poglavji psihološke znanosti, so s tem dobili delo, ki ga ne bodo mogli niti želeli prezreti. V njem so namreč zajeti bistveni sestavni deli znanstvenega sistema psihologije, tj. njena empirična osnova, pojmi, zakoni, hipoteze, teorije in sistemi ter razloženo njihovo medsebojno učinkovanje, odvisnost in dopolnjevanje.

Ker gre za resen visokošolski učbenik, je za študij te knjige

potrebno temeljito predznanje psihologije iz srednje šole, zaradi česar pripravljamo ukažljivega bralca, naj se poprej dobro seznanji s knjigo dr. Nikole Rota »Obča psihologija« (v originalu: »Opšta psihologija za učiteljsko šolo i pedagoško akademiju«, Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije, 1966), ki mu bo koristno služila za ponavljanje in utrditev že doslej osvojenega znanja s področja psihologije.

Knjigo S. Radonjića »Uvod u psihologiju« (326 strani) pripravljamo zlasti srednješolskim učiteljem psihologije. V njej bodo našli tudi obsežen bibliografski seznam ustrezne domače in tuje strokovne literature. Cena knjige je 37 N-din.

VIATOR

Projekcijski kompleti za grafoskop

Nedavna objava »Premalo denarja za opremo« (Delo, 12. 6. 1969) nas je seznanila s prizadevanji tovarne Vega za uvedbo novega projektorja — grafoskopa (pisalnega ali nadglavnega projektorja) v naše šole in s problemi šol, ki so predvsem finančne.

Nobenega dvoma ni, da je grafoskop učilo, ki bo v bližnji ali daljnji bodočnosti sestavni del naše šolske opreme. O pomenu grafoskopa pri pouku najdemo zadnji čas vedno več strokovnih člankov tudi v naših publikacijah (prim. T. Weber, Grafoskop v naših šolah; Sodobna pedagogika, št. 5/6, 1969).

Vendar pa ne smemo prezreti,

da grafoskop sam po sebi še ne predstavlja kompletnega učila, podobno kot je tudi običajni projektor brez zaloge diafilmov in diapozitivov mrtev pripomoček.

Grafoskop omogoča sicer učitelju določeno samostojnost: pisanje in risanje ter uporabo lastnih, že vnaprej pripravljenih risb na prozornih listih. Vendar pa je nabava in uporaba grafoskopa rentabilna in uspešna v polni meri le, če uporabljajo učitelji posamezne projekcijske liste (prosjojnice) in projekcijske komplete (sestavljene iz več listov), ki so izdelani strokovno in zelo kvalitetno. Takšne slike pa nastajajo le v okviru specialnih ustanov, ki razpolagajo s stro-

kovnim kadrom za vsebinsko in tehnično izvedbo in za razmnoževanje, ki jamči za enotnost učila in vseh šolah.

Tuji proizvajalci imajo že večletno prakso in precejšnjo izbiro takšnih kompletov. Vendar se znanje naši naročniki pred dvojnim problemom: finančnim in didaktičnim. Tuji kompleti so vezani na uvozni režim in so precej dragi že po originalnih cenah (komplet 4 listov stane ok. 75 din). Didaktični problem pa je vsebina, ki mnogokrat ne odgovarja našim učnim načrtom. Za specifično slovensko in jugoslovansko snov pa tujih predlog sploh ni.

Logičen je torej zaključek: izdelovati je treba domače projekcijske liste in komplete za grafoskop.

O tem sta razpravljala Zavod za šolstvo SRS in Sava film, zavod za šolski in poučni film, že v minulem letu in skupna prizadevanja so rodila odlični uspeh. Imamo že prve poskusne, zelo kvalitetne komplete, ki jih bo Sava film kmalu proizvajal v polni nakladi. Postopek seveda ni posebno lahek in cenen. Tako avtorji kot sodelavci Sava filma so pokazali mnogo prizadevnosti in iznajdljivosti. Republiška izobraževalna skupnost je imela polno razumevanje za določeno finančno pomoč v začetni in nadaljnji fazi dela.

Tako se bo dosedanj načrti proizvodnji diafilmov pridružila, v okviru Sava filma, nova dejavnost z daljšo perspektivo — proizvodnja projekcijskih kompletov za grafoskop.

M. Kambič

Kako organizirati počitniške dejavnosti

Zaključni številki revije TIM

Z dvojno številko je zaključen letošnji letnik TIM, revije za tehnično in znanstveno dejavnost mladine. Uredništvo se je odločilo za združitve obeh številki zato, da bi z vsebino pomagali pri organiziranju počitniških dejavnosti mladine, še preden bo utihnil vrvež v šolskih učilnicah.

Več kot polovico strani je namenjeno tistim, ki bodo potovali, taborili ali pa pridobivali znanje in sposobnosti v šoli v naravi.

Serijsko intervjujev, ki jih je privlačno zapisala Anka Vesel, zaključuje na prvih straneh pogovor z naravoslovcem dr. Dragom Lebežom, našim vodilnim raziskovalcem kač in živalskih strupov. Drago Mehora ob številnih slikah opisuje, kako so nekoč potovali, Ivan Sedej razlaga, kako je mogoče ugotoviti starost hiše, ob kateri se ustavimo na potovanju, mladim geologom pa je dal napotke Rajko Pavlovec. Obilico gradiva za delo bodo našli tisti, ki so se odločili za plateno streho v vročih poletnih dneh. Samo nekaj naslovov: Počitniško igranje, Coln iz gumijaste blazine, Sotor za najmlajše tabornike, Ročne in prstne lutke, Načrt za izdelavo jadrnice. Večino prispevkov je napisala stalna sodelavka Marija Andolšek.

Mladim fotografom amaterjem odgovarja mojster Vlastja in jih obenem obširneje seznanja z aktualno temo: Kako fotografirati nebesna telesa in s problemi astrofotografije. Tej rubriki je

Drago Mehora prispeval za praktično delo načrta za leščilnik in načrt za obrezovalni nož. S to številko je končan tečaj za poznavanje osnovnih elementov radiotehnike. Vukadin Ivković opisuje sestavo in delovanje tranzistorjev in za uporabo pridobljenega znanja dodaja osem shem za vezja z dvema tranzistorjema: tranzistorski sprejemnik, multiplikator, oscilator, dve luči utripalki in tranzistorski voltmetr.

Številko dopolnjujejo še zanimivosti in napotki za mlade kemike ter fizike in TIM tehniški slovarček, ki ga je vse leto urejal Lojze Prvinšek.

Ob sklepu letnika smemo zapisati, da je revija s pestro in kvalitetno vsebino zavzela trdno mesto v sistemu tehniškega vzgojanja v šoli in izven nje.

V jeseni bo TIM obogaten z novimi rubrikami. Predstavljena bodo naša značilna industrijska podjetja in delovna mesta v njih. Prispevki bodo zelo dobrodošli pri pouku in pri poklicni orientaciji učencev. Na starostni stopnji primeren način bo obdelana avtomatizacija in objavljeni načrti za modele avtomatov.

Svojo stran bodo dobili »konjičarji« različnih vrst, kjer bodo sodelovali s svojimi izkušnjami tudi mladi zbiralci.

Razširjena pa bo tudi vsebina, ki jo bo mogoče neposredno vključiti v podrobne učne načrte obeh stopenj osnovne šole. TM

NOVE KNJIGE

Pavle Zidar — Stanja.

Med književniki srednje generacije, ki so tvorno nastopili s knjižnimi deli od šestdesetih let dalje, je Pavle Zidar opozoril s svojimi svojiskimi slogovnimi prijemi, še bolj pa z izrazito težnjo, da v okviru široko pojmovanega realizma odseva sodobni čas in prostor. Kakor je Zidarjevo pripovedništvo v knjižnih izdajah lahko različne vrednosti, pa ostaja nesporno, da je njegov kratki roman Sveti Pavel še vedno osrednja umetnina, ki jo tudi v poznejših delih doslej ni presegel; še več, umetnina je eno tistih del, ki je v okviru domačega pripovedništva preselila povedno in problemsko ravnen ne le v okviru kmečke tematike, marveč na nivoju odprte angažiranosti v bitnih vzroških eksistencialnih in moralnih problemov sodobnega domačega prostora. Zidarjeva dela zadnjih let opozarjajo na plovodito ustvarjanje, ki mu ni moč odreči aktualnosti, najsi bo prikaz podan skozi lastno prizmo, vendar tudi ohlapnosti površinskega odražanja niso neopazne. Ne glede na pregibe kakovosti pa Zidarjeva dela vselej naletijo na zanimanje bralcev.

Pri Cankarjevi založbi izišla zbirka kratke proze Stanja znova potrjuje, kako odzivno je Zidar navezan na drobni svet vsakdanjosti domačega človeka in prostora. Stanja obsegajo 18 črtic. Taka oblika nudi pisatelju možnosti, da s svojim značilnim slogovnim prijemom približa tisto drobno, včasih skoraj neopazno poenostavljeno vsakdanjost, ki se razodeva v tipiki ljudi, njih mentaliteti in posredno tudi v njihovi miselnosti. Čeprav pobliže kraj in čas nista določena, je očitno, da ne more biti drugače: sedanjost v območju slovenskega prostora se razodeva skozi tako odbrane ljudi, pri čemer pač moramo upoštevati, da črtica daje po eni strani posebne možnosti za drobno osvetljevanje, po drugi pa hoče govoriti celotna zbirka v kritični obsodbi malomeščanske, karierizma, topoglavosti.

Tudi tokrat se srečujemo z značilnim slogovnim prijemom Zidarja: preplet lirizma z izvirno metaforiko in nasproti vulgarizma, ki trdo udarjajo; k tej dvojnosti lahko potegnemo še drug paralelizem: zdaj realno, umirjeno podajanje, potlej ironično prirostejene bodice, že karikirano osvetljevanje. Zidarjev smisel za poetično učinkovito besedo mu daje svojsko barvitost, kakor je po drugi strani očitno, da se ni odpovedal vulgarizmu, kar govori o hoteni izrazni možnosti — pa tudi o pretravanju zaradi učinka.

Čeprav so črtice dokaj raznolike tematike, pa jim je skupno to, da je v njih pisatelj razgrnil male ljudi v njihovih vsakdanjih odnosih do drugih. Zdaj je to drobna kuharska klepetavost (Sročna tihota), zdaj prilitkave radosti ob dobljeni športni stavi z mentalno tipiko (Alahova ribica), potlej ostrica zoper malomeščansko učiteljsko in njihovo pojmovanje umetnosti, seveda s karikiranim prizvokom (Kramljanje o umetnosti), o starosti, ki ne pomeni več življenja in zato pomeni smrt odrešenje (Mein Lieber), o zgrešenem aktivizmu, ki ima korenine v karierizmu in laži (Revolucionar), o naključnem erotičnem aktu (Njeni prostori), kjer hoče podati slavospev erotiki, o boleči podobi prostitucije pri nas (Sifilis), itd. Kljub vsebinski raznolikosti pa ohranja Zidar v večini črtic skupni imenovalec: kritiko in ironijo zoper malomeščanske pojave raznih stopenj in oblik, trganje laži izpod navideznega, zunanjega, zaprtost v sebični svet in posmešno topoglavost in duševni siromaščin. Črtice v Stanjih so morda po načinu in dosežku nekoliko neenovite, le mestoma prigrizniške, anekdotične, povišani pa ubrane v resnobno ali posmehljivo pripoved, kjer se zunanje in notranje dogajanje veže v drobno, a značilno podobe naše male vsakdanjosti. G.

NOVI DIAFILMI

Sedaj je ugoden čas, da dopolnite svojo zbirko diafilmov z novimi 30 diafilmi, ki jih je izdelal Sava film v letu 1968-69.

Prijetno bo pričeti novo šolsko leto z že urejeno in dopolnjeno zbirko.

Diafilm je še vedno klasično učilo, združeno z majhnimi stroški in z velikim uspehom.

Diafilme naročajte pri naših akviziterjih ali neposredno na naslov:

Sava film

LJUBLJANA — GROSLJEVA 4

IZJEMNA OSVEŽITEV MED NAŠIMI UČBENIKI

MILA VLAŠIĆ-GVOZDIĆ: SRBOHRVATSKA VADNICA ZA 6. RAZRED OSNOVNE ŠOLE

Pri založbi Mladinska knjiga je izšel prvi zvezek težko pričakovane Srbohrvatske vadnice za 6. razred, ki jo je napisala Mila Vlašić-Gvozdičeva, sodelavka pedagoške akademije v Ljubljani. Prvi zvezek zato, da so si šole že med letošnjim šolskim letom pomagale z njim, medtem ko bo celotna knjiga izšla do začetka prihodnjega šolskega leta in bo ta zvezek njen sestavni del.

Knjižico je zelo prikopno ilustrirala akademska slikarka Roža Pliščančeva, tekste je akcentiral prof. Dinko Vukelič, za odlično tehnično izvedbo pa je poskrbela Edita Kobe. Za poživitev pouka so v učbeniku tudi note, in sicer na besedila avtorice same, ki je hkrati pesnica. Pesmi je uglasbil prof. Jakob Segula in so bile že objavljene v Gričici.

Metoda, ki jo je v svoji lastni učni praksi izoblikovala Mila V. Gvozdičeva za pouk srbohrvatske na slovenskih šolah, je popolnoma izvirna in jo že vrsto let uspešno uporabljajo vsi, ki so se zanje ogreli, bodi med študijem na PA, bodi na seminarjih, ki jih je organizirala pedagoška služba v Ljubljani. Pri delu so si doslej pomagali s ciklostirano brošuro (Metodične enote za pouk srbohrvatskega jezika, PA, Ljubljana, 1967), ki pa ni imela tolikšne naklade, da bi jo mogli dobiti v roka tudi učenci. Zaradi pomanjkanja teh brošur so se nekje na Gorenjskem celo na svojo pest — brez vednosti avtorice — lotili razmnoževanja učbenika v nekoliko spremenjeni obliki in ga prodajali učencem. Kakorkoli že je plagiatorstvo sramotno, pa je v tem primeru pospešilo redno izdajo učbenika, saj je kriče dokazalo, kako sprejemljiva je učna metoda Mile V. Gvozdičeve in kakšno vrzel mora njena srbohrvatska vadnica za 6. razred izpolniti.

Katere so torej odlike novega učbenika?

Knjiga bo v celoti razdeljena na štiri skupine metodičnih enot, ki jih je skupaj 66, prav toliko kot ur srbohrvatske, predpisanih za 6. razred. Metodične enote se ravna po šolskem koledarju in zajemajo vso snov, ki jo nakazuje učni načrt.

Prvi zvezek učbenika obsega prvi dve skupini metodičnih enot, skupno 23. Prva skupina ima namen seznaniti učence z nekaterimi bistvenimi razlikami med srbohrvatskim in slovenskim jezikom glede na ekavski in ijekavski govor, v drugi pa je sedem enot namenjenih postopnemu obvladovanju cirilice.

Vse metodične enote so med seboj tesno povezane, vendar pa je tudi vsaka zase zaokrožena celota.

Osnovni elementi metode Mile V. Gvozdičeve so govorne vaje. Njim so namenjene številne ilustracije, od prve strani dalje akcentuirane besede, prikupni kratki teksti v prozi in verzih, vprašanja (Razgovor) in slovarček z novimi besedami pri vsaki metodični enoti ter naloge (Zadaci), ki se povsem razlikujejo od nalog, kakršne sicer srečujemo po jezikovnih učbenikih. Avtorica v nalogah neprisliljeno vodi ne samo učenca, ampak tudi učitelja, saj svetuje, kdaj uporabiti flanelograf, kdaj gramofon ali magnetofon, kdaj zemljevid, kako naj se učenci uče doma, kakšne govorne vaje naj pripravijo, kaj naj narišejo, kaj dramatizirajo itd.

Vsebina vseh metodičnih enot je zajeta iz življenja, ki je solarjem blizu: dom, šola, na morju, taborjenje, na avtobusni in železniški postaji, na pošti, jesen itd. Neopazno postaja vse zahtevnejša, bogati besedni zaklad in se navezuje na znanje, ki si ga učenci pridobivajo pri drugih predmetih (npr. Rodendan republike). Vmes so tudi preproste uganke in pesmi, vse pa je delo avtorice.

Zgradba prvega zvezka Srbohrvatske vadnice kaže izredno za-

vzetost avtorice za to, da bi učenci sistematično, pa vendarle na pol igrave, prodrli v zakonitosti jezika, ki se ne more šteti k »tujim«, a se od domačega v mnogem razlikuje. Od slovničnih poglavljev obravnava le sedanji čas glagolov biti, hteti in moči v deveti enoti. Vse drugo, za začetnika potrebno znanje o glasovih, besedah in stavku, si učenci pridobivajo primerjalno s slovensčino oziroma ob množici praktičnih vaj.

Vsaka metodična enota obsega dve strani učbenika, ob koncu pa je dodanih nekaj strani črk (Slovarica), ki se lahko izrežejo in uporabijo na flanelografu ali na klopi, kadar je treba utrditi novo črko (latinica, cirilica) ali besedo. Ilustracije, ki zavzemajo najmanj dve petini knjige, so neločljivo povezane s tekstom, so smiselni sestavni del vsake lekcije.

Med govorne vaje šteje avtorica povsem upravičeno tudi branje: skoraj pri vsaki skupini nalog je navodilo: Naučite čitati tekst... Tako svetuje tudi pred

učanjem pesmi na pamet, česar niti vsi učitelji materinščine še ne upoštevajo.

Skoraj vse metodične enote dossegajo razen učnega tudi vzgojni smoter, pa naj gre za odnose med ljudmi ali za ljubezen do domovine.

Srbohrvatska vadnica Mile V. Gvozdičeve, kot se kaže v svojem prvem zvezku, pomeni med našimi učbeniki izjemno osvežitev: dosledno upošteva predpisani učni načrt in didaktična načela, z umetniškim posluhom rešuje metodske probleme pouka določenega predmeta v določenem razredu ter polaga trdne temelje nadaljnjemu učenju. Takih učbenikov pa nam nasploh primanjkuje.

Med svojim poklicnim delom imam dostikrat priložnost videti uspeh učiteljev, ki poučujejo po metodi Mile V. Gvozdičeve. Zato si želim, da bi njen celotni učbenik zares izšel jeseni o pravem času, ker sem prepričana, da je sposoben zagotoviti kar najboljši pouk. PETRA DOBRILOVA, pedagoška svetovalka

SPREGLEDANE VREDNOTE

Zapisek ob izidu mladinske pesniške zbirke Milene Batičeve Pravičica za malo kurirko, ki ga je objavila v deveti številki Prosvetnega delavca Berta Golobova, me je spodbudil, da napišem nekaj besed.

»Pravičica za malo kurirko« je na našem knjižnem trgu vsekar nekaj izjemnega. Ze zato, ker je to prva slovenska in do zdaj edina pesniška zbirka za otroke s tematiko NOB. Da je delo na dostojni umetniški ravni, pričča tudi več nagrad, ki jih je pesnica dobila na festivalu »Kurirček« za pesmi, objavljene v tej zbirki. Opazila sem, da avtorica ni dala natisniti teh priznanj na platnice (danes na veliko natisnejo vsako, še tako skromno pohvalo). To je morda izraz skromnosti, še bolj verjetno pa ponosa. K »zapaženosti« pa menda to res ne prispeva kaj prida, saj kaže, da je pri današnji komercializaciji knjige zapazen predvsem tisti, ki ima za sabo bogat reklamni aparat.

Pesmi Milene Batičeve so me prevzele. To je lirika, ki otroku čustveno razgiba, plemeniti in etično vzgaja. In ravno v tem vidim največjo vrednost pesniške zbirke Pravičica za malo kurirko.

Toliko razpravljamo o kiju, ki ga tako množično proizvajamo, o manjvredni literaturi, s katero krpajo založbe svoje finančno stanje, in razglabljamo o mladini, ki jo posiljujemo s takim tiskom. Ko pa gre za dejanja, zmagujejo trgovski interesi.

Da stanje ni normalno, potrjuje vedno večja skrb družbe za rešitev teh problemov. O njih je razpravljal VI. kongres ZKS in v resoluciji beremo: »Z družbenimi sredstvi moramo spodbujati predvsem kvalitetno mladinsko literaturo, ki posreduje mladim etične vrednote.« Podobno smo poslušali na IX. kongresu ZKJ, kjer je to problematiko poglobljeno prikazal pisatelj Oskar Davičo.

In v teh okoliščinah so izšle pesmi Milene Batičeve, izšle — v samozaložbi. To pa je druga izjemnost te zbirke, izjemnost, ki so jo zapazili, jo obravnavali in se ji čudili vsi kritiki — razen ocenjevalke v Prosvetnem delavcu. Medtem ko marljivo pišemo o vsaki številki nekaterih mladinskih listov, teoretično obravnavamo vlogo mladinske literature, še zlasti poezije, pa celo v strokovnem glasilu prosvetnih delavcev pokazemo tako ohlapen odnos.

Zapis Berte Golobove je povrsen in morda celo omalovažujoč. (Pesmi Otrok in vojna, ki jo ocenjevalka navaja med najbolj-

šimi, v zbirki sploh ni. Naj ne bo kriv tiskarski škrt!) Neverjetna se mi zdi trditev, da je zbirka napisana tako preprosto, da nas ta preprostost sprva razočara. Mislim, da je umetnost na preprost način govoriti otrokom o tako hudih stvareh, kot je vojna.

Oblikovno je zbirka dokaj razgibana, saj najdemo v njej od klasičnih oblik tja do prostega s tematiko NOB. Da je delo na dostojni umetniški ravni, pričča tudi več nagrad, ki jih je pesnica dobila na festivalu »Kurirček« za pesmi, objavljene v tej zbirki.

Opazila sem, da avtorica ni dala natisniti teh priznanj na platnice (danes na veliko natisnejo vsako, še tako skromno pohvalo). To je morda izraz skromnosti, še bolj verjetno pa ponosa. K »zapaženosti« pa menda to res ne prispeva kaj prida, saj kaže, da je pri današnji komercializaciji knjige zapazen predvsem tisti, ki ima za sabo bogat reklamni aparat.

Pesmi Milene Batičeve so me prevzele. To je lirika, ki otroku čustveno razgiba, plemeniti in etično vzgaja. In ravno v tem vidim največjo vrednost pesniške zbirke Pravičica za malo kurirko.

Toliko razpravljamo o kiju, ki ga tako množično proizvajamo, o manjvredni literaturi, s katero krpajo založbe svoje finančno stanje, in razglabljamo o mladini, ki jo posiljujemo s takim tiskom. Ko pa gre za dejanja, zmagujejo trgovski interesi.

Da stanje ni normalno, potrjuje vedno večja skrb družbe za rešitev teh problemov. O njih je razpravljal VI. kongres ZKS in v resoluciji beremo: »Z družbenimi sredstvi moramo spodbujati predvsem kvalitetno mladinsko literaturo, ki posreduje mladim etične vrednote.« Podobno smo poslušali na IX. kongresu ZKJ, kjer je to problematiko poglobljeno prikazal pisatelj Oskar Davičo.

In v teh okoliščinah so izšle pesmi Milene Batičeve, izšle — v samozaložbi. To pa je druga izjemnost te zbirke, izjemnost, ki so jo zapazili, jo obravnavali in se ji čudili vsi kritiki — razen ocenjevalke v Prosvetnem delavcu. Medtem ko marljivo pišemo o vsaki številki nekaterih mladinskih listov, teoretično obravnavamo vlogo mladinske literature, še zlasti poezije, pa celo v strokovnem glasilu prosvetnih delavcev pokazemo tako ohlapen odnos.

Zapis Berte Golobove je povrsen in morda celo omalovažujoč. (Pesmi Otrok in vojna, ki jo ocenjevalka navaja med najbolj-

šimi, v zbirki sploh ni. Naj ne bo kriv tiskarski škrt!) Neverjetna se mi zdi trditev, da je zbirka napisana tako preprosto, da nas ta preprostost sprva razočara. Mislim, da je umetnost na preprost način govoriti otrokom o tako hudih stvareh, kot je vojna.

Oblikovno je zbirka dokaj razgibana, saj najdemo v njej od klasičnih oblik tja do prostega s tematiko NOB. Da je delo na dostojni umetniški ravni, pričča tudi več nagrad, ki jih je pesnica dobila na festivalu »Kurirček« za pesmi, objavljene v tej zbirki.

Opazila sem, da avtorica ni dala natisniti teh priznanj na platnice (danes na veliko natisnejo vsako, še tako skromno pohvalo). To je morda izraz skromnosti, še bolj verjetno pa ponosa. K »zapaženosti« pa menda to res ne prispeva kaj prida, saj kaže, da je pri današnji komercializaciji knjige zapazen predvsem tisti, ki ima za sabo bogat reklamni aparat.

Pesmi Milene Batičeve so me prevzele. To je lirika, ki otroku čustveno razgiba, plemeniti in etično vzgaja. In ravno v tem vidim največjo vrednost pesniške zbirke Pravičica za malo kurirko.

Toliko razpravljamo o kiju, ki ga tako množično proizvajamo, o manjvredni literaturi, s katero krpajo založbe svoje finančno stanje, in razglabljamo o mladini, ki jo posiljujemo s takim tiskom. Ko pa gre za dejanja, zmagujejo trgovski interesi.

Da stanje ni normalno, potrjuje vedno večja skrb družbe za rešitev teh problemov. O njih je razpravljal VI. kongres ZKS in v resoluciji beremo: »Z družbenimi sredstvi moramo spodbujati predvsem kvalitetno mladinsko literaturo, ki posreduje mladim etične vrednote.« Podobno smo poslušali na IX. kongresu ZKJ, kjer je to problematiko poglobljeno prikazal pisatelj Oskar Davičo.

In v teh okoliščinah so izšle pesmi Milene Batičeve, izšle — v samozaložbi. To pa je druga izjemnost te zbirke, izjemnost, ki so jo zapazili, jo obravnavali in se ji čudili vsi kritiki — razen ocenjevalke v Prosvetnem delavcu. Medtem ko marljivo pišemo o vsaki številki nekaterih mladinskih listov, teoretično obravnavamo vlogo mladinske literature, še zlasti poezije, pa celo v strokovnem glasilu prosvetnih delavcev pokazemo tako ohlapen odnos.

Zapis Berte Golobove je povrsen in morda celo omalovažujoč. (Pesmi Otrok in vojna, ki jo ocenjevalka navaja med najbolj-

šimi, v zbirki sploh ni. Naj ne bo kriv tiskarski škrt!) Neverjetna se mi zdi trditev, da je zbirka napisana tako preprosto, da nas ta preprostost sprva razočara. Mislim, da je umetnost na preprost način govoriti otrokom o tako hudih stvareh, kot je vojna.

Oblikovno je zbirka dokaj razgibana, saj najdemo v njej od klasičnih oblik tja do prostega s tematiko NOB. Da je delo na dostojni umetniški ravni, pričča tudi več nagrad, ki jih je pesnica dobila na festivalu »Kurirček« za pesmi, objavljene v tej zbirki.

Opazila sem, da avtorica ni dala natisniti teh priznanj na platnice (danes na veliko natisnejo vsako, še tako skromno pohvalo). To je morda izraz skromnosti, še bolj verjetno pa ponosa. K »zapaženosti« pa menda to res ne prispeva kaj prida, saj kaže, da je pri današnji komercializaciji knjige zapazen predvsem tisti, ki ima za sabo bogat reklamni aparat.

Pesmi Milene Batičeve so me prevzele. To je lirika, ki otroku čustveno razgiba, plemeniti in etično vzgaja. In ravno v tem vidim največjo vrednost pesniške zbirke Pravičica za malo kurirko.

Toliko razpravljamo o kiju, ki ga tako množično proizvajamo, o manjvredni literaturi, s katero krpajo založbe svoje finančno stanje, in razglabljamo o mladini, ki jo posiljujemo s takim tiskom. Ko pa gre za dejanja, zmagujejo trgovski interesi.

POT V FILMSKI SVET

Nov priročnik za filmsko vzgojo

Filmska vzgoja danes ni več vprašanje, je pa še mnogo nerešenega okrog nje. Tako se je lotevamo ponekod z levo roko, včasih spet z verno, ki hitro sploh ne. Manjka nam še pri teh prizadevanjih prave sistematike. Ne glede na vse to pa ostanejo slejkoprej vedno bolj jasna nekatera izhodišča in spoznanja.

Film je privlačen in mladina ga gleda. Če to želimo ali ne, film prihaja v naše stanovanje preko televizije, govornica filma in slike se nam vedno bolj vsiljuje od vseh strani. Moramo se torej naučiti pripraviti, da nam bo služila in nas ne bo okupirala preko mere. Postavlja se vprašanje vzgoje za film in s filmom. Treba je z njo začeti pravočasno in ji v okviru estetske vzgoje odrediti ustrezno mesto in obseg. Skratka, vprašanje je treba obravnavati urejeno in krajino in stopnji razvoja mladega človeka primerno.

V naših šolah se vedno bolj uveljavlja spoznanje, da to ne more biti stvar samo enega človeka v učiteljskem zboru, ampak zadeva vseh, ki naj po svojih močeh pomagajo tistemu, ki naj to vzgojo vodi.

O filmski vzgoji je v slovenskem jeziku že precej strokovne literature, ki bolj ali manj poglobljeno obravnava posamezna vprašanja, kakor zgodovino filma, kako otrok doživlja film, kaj so bistvene naloge filmske vzgoje v šoli itd. Pogrešali pa smo priročnik, ki bi na hitro in pregledno informiral bralca, kaj je pravzaprav film, kje so njegovi začetki, kak je njegov razvoj od začetka do danes, tako v svetu kakor pri nas.

To vrzel je izpolnila knjižnica Stanka Simencá Pot v filmski svet, ki jo je izdala Mladinska knjiga in jo je kot priročnik priporočil Zavod za šolstvo SR Slovenije. Delo nas pregledno seznanja z osnovnimi pojmi, kaj je film, kje je njegov izvor in kako nastane. Pregledno navede in pojasni filmske zvrsti, nato filmske stile in poda kratak zgodovinski pregled filmske umetnosti v Jugoslaviji, pri čemer posebej oriše slovensko filmsko ustvarjalnost.

Pod poglavjem, kako gledamo in ocenjujemo film, nam pregledno razgrne vprašanja, kaj je filmski jezik, kakšna so filmska izražna sredstva, kakor izrez slike ali plan, gibanje kamere, zorniki ali rakurzi, dvojna osvetlitev in ločila. Dalje pojasni, v čem je smiselna analiza filmskega jezika, kaj je ritem v filmski pripovedi in končno obdela vprašanje, kako torej gledamo in ocenjujemo film.

V dodatku nam knjiga spremlja še o nekaterih pomembnejših vprašanjih v zvezi s filmom, kakor so filmski festivali, kinoteka, obveščanje in propagiranje itd. V tem poglavju navaja tudi bibliografijo slovenske literature o filmu, navede slovensko filmsko periodiko in doda tudi bibliografijo srbohrvatske literature o filmu. Bralce bo zanimal tudi kronološki pregled slovenskih dolgotrajnih filmov, ki obsegajo našo filmsko produkcijo od filma Na svoji zemlji do filma Bedančeva past iz leta 1968, skupno 44 filmov.

Knjiga Pot v filmski svet je opremljena z izbranimi ilustracijami, ki spremljajo tekst. Pregledno nas informira o tem pomembnem področju estetske vzgoje, za podrobnejši študij pa navaja ustrezno literaturo. Za vsakogar, kdor se kakorkoli srečuje v vzgojo, bo nepogrešljiv priročnik. Odlika knjige je v njeni preglednosti in v jasni orientaciji. Zato bo dober svetovalec tako učitelju kakor tudi učencu.

Anton Aškerc

Opozorilo vodstvom osnovnih šol in učiteljem zgodovine!

Pri Državni založbi Slovenije in v knjigarnah bo pošla zaloga učbenika »Zgodovina za VI. razred«. Pripravlja se nova izdaja, ki bo usklajena s sedaj veljavnim učnim načrtom, vsebinsko in metodično izpopolnjena. Iz objektivnih razlogov ne bo mogla iziti v začetku novega šolskega leta, ampak nekaj mesecev pozneje.

Priporočamo šolam, da si v prvih mesecih pomagajo s knjigami, ki so jih učenci VI. razreda uporabljali doslej.

POPRAVKI:

V Svetu moderne umetnosti (PD št. 11) je treba popraviti:

I. kolona, 17., 18. vrstica se glasi pravilno: pri čemer velja poudariti zlasti slogovna izražila.

V 36. vrstici je izpuščena beseda, vrstni stavek se glasi pravilno: seveda tudi posamezna obdobja ne vrednotijo enako umetniških del določene dobe.

V zadnjih treh vrsticah je vsebina pravilna: pa je treba naglasiti potrebo, po svoji specifičnosti razumljivo za spoznavanje domačih umetnostnih pojavov in dosežkov.

V prilogi Filmske beleške je treba popraviti pri Poti v filmski svet:

I. kolona, 5. vrstica se glasi pravilno: pri nas prav vsak film dostopen mladini;

v III. koloni, 22. in 23. vrstici je pravilno: Brččas pa gre založbi graja, da je število reprodukcij kaj skromno;

VIII. mednarodni grafični bienale v Ljubljani pomeni bržčas eno najbogatejših prireditev v okviru kulturnih dogodanj. Po svoji vsebini in namenu bienale grafike daleč presega zgolj slovensko, jugoslovansko doživetje grafične umetnosti sodobnosti; vrednost te manifestacije je znova dobila potrdilo o mednarodni veljavnosti sodobnih umetniških dosežkov petih kontinentov. Hkrati pa se je znova ponudila možnost, da se grafika jugoslovanskih umetnikov polnovredno in z nenarajnim priznanjem vključi v svet mednarodnih dosežkov. Tudi VIII. bienale je ohranil vodila prejšnjih let: pritegniti raznotere umetnike in s ponazoritvijo raznoterih hotenij sodobnega grafičnega izražanja predočiti, kakšen je videz, dosežki zdajšnjega časa doma in po svetu. Obsežna in skrbno pripravljena razstava nudi grafike petih celin, vse od široko pojmovanega realizma, do raznoterih abstrakcij, nadrealističnih teženj in pop-artističnih dosežkov. Strokovna žirija je dodelila častno nagrado Giuseppeu Capogrossiju, veliko premijo Janezu Berniku, premije pa so prejeli Jiří Anderle, Lourdes Castro in Frank Stella. VIII. bienale bo odprt v Moderni galeriji do 31. avgusta.

Nadežda Pliškova (CSSR): »Triptih«; suha igla (zgoraj). Kiar Meško: »Dokument o človeških rokah, monumentalna dekoracija dvorane za pomembnejše sprejeme« (spodaj).

— Barvna suha igla

IZ RODA V ROD DUH IŠČE POT

Izbor slovenske umetne pesmi od začetkov do današnjih dni

Pod naslovom Iz roda v rod duha išče pot je izdala založba Mladinska knjiga antologijo slovenske umetne pesmi, ki jo je uredil Janez Menart »vzorno in s toplim odnosom do izbora pesmi«. Tako je ocenil pravkar izšlo delo dr. Anton Slodnjak na tiskovni konferenci, ki jo je ob izidu antologije pripravila Mladinska knjiga. V zbirki, ki je namenjena najširšemu krogu bralcev, najdemo najbolj značilne in umetniško najbolj uspele pesmi. Razdeljena je na devet poglavljev. Vsako obdobje uvaja urednik z esejističnim uvodom, ob posameznih pesnikih pa postreže tudi z bistvenimi informacijami o ustvarjalčevem delu.

Posebna zanimivost knjige je, da so v izboru upoštevani tudi prvi začetki slovenske poezije — religiozne pesmi iz 16. stoletja. Omenjena antologija je v izborom umetniško najprepričljivejših pesmi nedvomno tudi eden najbolj vabljivih priročnikov. Takih, kakršne smo pogrešali vsa

leta po vojni. Posebno bo dobrodošla učiteljem in dijakom srednjih šol, saj jim bo odlično nadomestilo za tovrstni učbenik, kakršnega se nam kljub prizadevanjem doslej še ni posrečilo dobiti. Ob kvalitetnem izboru bo delo dr. Anton Slodnjak na tiskovni konferenci, ki jo je ob izidu antologije pripravila Mladinska knjiga. V zbirki, ki je namenjena najširšemu krogu bralcev, najdemo najbolj značilne in umetniško najbolj uspele pesmi. Razdeljena je na devet poglavljev. Vsako obdobje uvaja urednik z esejističnim uvodom, ob posameznih pesnikih pa postreže tudi z bistvenimi informacijami o ustvarjalčevem delu.

Posebna zanimivost knjige je, da so v izboru upoštevani tudi prvi začetki slovenske poezije — religiozne pesmi iz 16. stoletja. Omenjena antologija je v izborom umetniško najprepričljivejših pesmi nedvomno tudi eden najbolj vabljivih priročnikov. Takih, kakršne smo pogrešali vsa

leta po vojni. Posebno bo dobrodošla učiteljem in dijakom srednjih šol, saj jim bo odlično nadomestilo za tovrstni učbenik, kakršnega se nam kljub prizadevanjem doslej še ni posrečilo dobiti. Ob kvalitetnem izboru bo delo dr. Anton Slodnjak na tiskovni konferenci, ki jo je ob izidu antologije pripravila Mladinska knjiga. V zbirki, ki je namenjena najširšemu krogu bralcev, najdemo najbolj značilne in umetniško najbolj uspele pesmi. Razdeljena je na devet poglavljev. Vsako obdobje uvaja urednik z esejističnim uvodom, ob posameznih pesnikih pa postreže tudi z bistvenimi informacijami o ustvarjalčevem delu.

Posebna zanimivost knjige je, da so v izboru upoštevani tudi prvi začetki slovenske poezije — religiozne pesmi iz 16. stoletja. Omenjena antologija je v izborom umetniško najprepričljivejših pesmi nedvomno tudi eden najbolj vabljivih priročnikov. Takih, kakršne smo pogrešali vsa

leta po vojni. Posebno bo dobrodošla učiteljem in dijakom srednjih šol, saj jim bo odlično nadomestilo za tovrstni učbenik, kakršnega se nam kljub prizadevanjem doslej še ni posrečilo dobiti. Ob kvalitetnem izboru bo delo dr. Anton Slodnjak na tiskovni konferenci, ki jo je ob izidu antologije pripravila Mladinska knjiga. V zbirki, ki je namenjena najširšemu krogu bralcev, najdemo najbolj značilne in umetniško najbolj uspele pesmi. Razdeljena je na devet poglavljev. Vsako obdobje uvaja urednik z esejističnim uvodom, ob posameznih pesnikih pa postreže tudi z bistvenimi informacijami o ustvarjalčevem delu.

Posebna zanimivost knjige je, da so v izboru upoštevani tudi prvi začetki slovenske poezije — religiozne pesmi iz 16. stoletja. Omenjena antologija je v izborom umetniško najprepričljivejših pesmi nedvomno tudi eden najbolj vabljivih priročnikov. Takih, kakršne smo pogrešali vsa

leta po vojni. Posebno bo dobrodošla učiteljem in dijakom srednjih šol, saj jim bo odlično nadomestilo za tovrstni učbenik, kakršnega se nam kljub prizadevanjem doslej še ni posrečilo dobiti. Ob kvalitetnem izboru bo delo dr. Anton Slodnjak na tiskovni konferenci, ki jo je ob izidu antologije pripravila Mladinska knjiga. V zbirki, ki je namenjena najširšemu krogu bralcev, najdemo najbolj značilne in umetniško najbolj uspele pesmi. Razdeljena je na devet poglavljev. Vsako obdobje uvaja urednik z esejističnim uvodom, ob posameznih pesnikih pa postreže tudi z bistvenimi informacijami o ustvarjalčevem delu.

Posebna zanimivost knjige je, da so v izboru upoštevani tudi prvi začetki slovenske poezije — religiozne pesmi iz 16. stoletja. Omenjena antologija je v izborom umetniško najprepričljivejših pesmi nedvomno tudi eden najbolj vabljivih priročnikov. Takih, kakršne smo pogrešali vsa

leta po vojni. Posebno bo dobrodošla učiteljem in dijakom srednjih šol, saj jim bo odlično nadomestilo za tovrstni učbenik, kakršnega se nam kljub prizadevanjem doslej še ni posrečilo dobiti. Ob kvalitetnem izboru bo delo dr. Anton Slodnjak na tiskovni konferenci, ki jo je ob izidu antologije pripravila Mladinska knjiga. V zbirki, ki je namenjena najširšemu krogu bralcev, najdemo najbolj značilne in umetniško najbolj uspele pesmi. Razdeljena je na devet poglavljev. Vsako obdobje uvaja urednik z esejističnim uvodom, ob posameznih pesnikih pa postreže tudi z bistvenimi informacijami o ustvarjalčevem delu.

Posebna zanimivost knjige je, da so v izboru upoštevani tudi prvi začetki slovenske poezije — religiozne pesmi iz 16. stoletja. Omenjena antologija je v izborom umetniško najprepričljivejših pesmi nedvomno tudi eden najbolj vabljivih priročnikov. Takih, kakršne smo pogrešali vsa

Vaši počitniški tečajji

Zavod za šolstvo SR Slovenije, Ljubljana, Poljanska 28 je razpisal tečaj telesne in prometne vzgoje od 23. junija do 2. julija za razredne učitelje in tečaj za pedagoške telesne kulture od 3. do 16. julija. Oba tečaja bosta v taboru Zveze pedagogov telesne kulture v Rovinju.

VPRAŠANJE:

Osnovna šola Borisa Kidriča iz Kidričevega žela odgovore na naslednja vprašanja:

1. Zanima jih, ali za zaposlenega strokovnega učitelja za telesno vzgojo, s končno srednjo šolo za telesno vzgojo v Mariboru in 5-letno prakso v pedagoški službi, velja določilo 11. člena zakona o spremembah zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 11/69), ter kdaj začne veljati to določilo ali morda določilo 97. člena zakona o osnovni šoli?

2. Posebej pa jih zanima, če je 11. členom zakona o spremembah zakona o osnovni šoli prenehala veljati okrožnica republiškega sekretariata za šolstvo št. 6116/8 z dne 25. 4. 1969?

ODGOVOR:

Določilo 11. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 11/69) začelo veljati 8. dan po objavi zakona, tj. 3. maja 1969, vendar se uporabljala je za tiste strokovne učitelje, ki poučujejo predmete: telesna vzgoja, glasbeni, likovni in tehnični pouk ter gospodinjstvo in ki imajo najmanj 10 let učno-vzgojne prakse v tej stroki. Za te strokovne učitelje namreč ne velja, da si morajo v petih letih, tj. do 1972, leta pridobiti zahtevano stopnjo izobrazbe, temveč lahko ostanejo na teh delovnih mestih, če so do 30. 5. 1969 imeli najmanj 10 let učno-vzgojne prakse.

Za strokovnega učitelja za telesno vzgojo s srednjo izobrazbo in 5 let učno-vzgojne prakse, ki ima predmetni pouk, veljajo torej določila 97. člena zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/68), po katerih si mora do leta 1972 pridobiti ustrezno stopnjo izobrazbe, dotlej pa ostane v delovnem razmerju za nedoločen čas.

Okrožnica republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 6116/8 z dne 25. 4. 1969, po kateri se je za navedene strokovne učitelje štelo, da izpolnjujejo pogoje 11. člena zakona o osnovni šoli in zanje ni veljala dolžnost izpolnjevanja izobrazbe, je sedaj spremenjena s 14. členom zakona o spremembah ZOŠ v toliko, da to velja le za strokovne učitelje, ki so imeli do 30. 5. 1969 najmanj 10 let učno-vzgojne prakse in torej ne za vse, kot je določila cit. okrožnica.

VPRAŠANJE:

H. P. iz Podlehnikar pravi, da je s 1. 9. 1968 sklenila delovno razmerje za določen čas do 30. 6. 1969, ker ni izpolnjevala zahtev v razpisu. Pred tem pa je bila že dve leti v delovnem razmerju in ga niti en dan ni preki-

Delovna skupnost OSNOVNE ŠOLE PODOBČJE razpisuje

- UČITELJA ZA RAZREDNI POUK za nedoločen čas na podružnični šoli Brezje;
— UČITELJA ZA RAZREDNI POUK na matični šoli Podobčje za nedoločen čas (od 1. 9. 1969 do 31. 8. 1970)
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

OSNOVNA ŠOLA DRAGO LUGARIČ LENDAVA razpisuje naslednji prosti del. mest:

- UČITELJA ZA MADŽARŠČINO, P ali PRU
— UČITELJA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO, P ali PRU
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.
Prošnje pošljite na svet šole Drago Lugarič. Stanovanj ni.

OSNOVNA ŠOLA VENCLJA PERKA DOMŽALE razpisuje

- UČITELJA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO, PRU ali P
Prijave pošljite v 15 dneh osnovni šoli Venclja Perka — Domžale.

RAZPIS Upravni odbor Zveze pedagogov telesne kulture SR Slovenije razpisuje

- UČITELJA ZA RAZREDNI POUK za nedoločen čas na podružnični šoli Brezje;
— UČITELJA ZA RAZREDNI POUK na matični šoli Podobčje za nedoločen čas (od 1. 9. 1969 do 31. 8. 1970)
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

VZGOJNO VARSTVENI ZAVOD SEŽANA razpisuje

- UČITELJA ZA RAZREDNI POUK za nedoločen čas na podružnični šoli Brezje;
— UČITELJA ZA RAZREDNI POUK na matični šoli Podobčje za nedoločen čas (od 1. 9. 1969 do 31. 8. 1970)
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Komisija za volitve in imenovanja pri skupščini OBČINA GORNJA RADGONA razpisuje

- UČITELJA ZA RAZREDNI POUK za nedoločen čas na podružnični šoli Brezje;
— UČITELJA ZA RAZREDNI POUK na matični šoli Podobčje za nedoločen čas (od 1. 9. 1969 do 31. 8. 1970)
Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

RAVNATELJEV naslednjih šol:

- 1. osnovne šole v Gornji Radgoni
2. osnovne šole v Negovi
3. osnovne šole pri Vidmu ob ščavnici

Pogoji:

- za ravnatelja osnovne šole G. Radgona: višja strokovna izobrazba, 10 let vzgojno-izobraževalne prakse in opravljen strokovni izpit;
— za ravnatelja osnovne šole Negova: višja strokovna izobrazba, najmanj pet let vzgojno-izobraževalne prakse in opravljen strokovni izpit;
— za ravnatelja osnovne šole Videm ob ščavnici: višja strokovna izobrazba, najmanj pet let vzgojno-izobraževalne prakse in opravljen strokovni izpit.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi.

Kandidati naj vložijo ponudbe, kolkovane z 2,00 din, ter priložijo: življenjepis, dokazila o strokovnosti in vzgojno-izobraževalni praksi na naslov:

Komisija za volitve in imenovanja pri skupščini občine Gornja Radgona.

Vprašanja in odgovori

nila tako, da je brez prekinitve nastopila delo za določen čas s 1. 9. 1968. Zanima jo, če ji pripada plačan redni letni dopust?

ODGOVOR:

Delavec pridobi pravico do letnega dopusta po enajstih mesecih nepretrganega dela in ima pravico izrabit ga pri isti delovni organizaciji v vsakem koledarskem letu. Če pa pride delavec iz ene delovne organizacije v drugo in preselje med dvema zaposlitvama ne znaša več kot tri delovne dni, se šteje, da delovni staž ni bil pretrgan (glej določila 63. člena TZDR).

Kljub temu, da ste v delovnem razmerju za določen čas, imate pravico do letnega dopusta, če med dvema zaposlitvama v delovnem razmerju za določen čas ni bilo prekinitev za več kot 3 delovne dni, saj izpolnjujete pogoje 11-mesečnega nepretrganega dela. Delovna organizacija vam bo morala omogočiti izrabo letnega dopusta do konca delovnega razmerja, tj. do 30. 6. 1969.

VPRAŠANJE:

E. L. iz Ljubljane je diplomiran pravnik s 24 leti službe v upravi kot pravni referent in bi želel sprejeti službo na srednji šoli. Ker nima pedagoške izobrazbe, bi si jo rad pridobil, toda v pravniki o načinu pridobitve pedagoške izobrazbe za učitelje srednjih šol in vzgojitelje v domovih za učence teh šol (Ur. l. SRS, št. 40/68) je določeno le, da se pedagoška izobrazba pridobi v ustreznim študijem in opravljenim posrednim izpitom. Zanima ga, če je zato potreben

studij kakega dodatnega semestra na filozofski fakulteti in v kolikem času se mora ta izpit opraviti.

ODGOVOR:

Če hočete sprejeti delo na srednji šoli za nedoločen čas, morate pač izpolnjevati pogoje 31. člena zakona o srednjem šolstvu (Ur. l. SRS, št. 13/67). Ker pa pogojev ne izpolnjujete glede pedagoške izobrazbe, si jo morate pridobiti na način, kot to določa pravilnik o načinu pridobitve pedagoške izobrazbe itd. (Ur. l. SRS, št. 40/68) to je v ustreznim študijem in v opravljenim izpitom. Kakšen študij je zato potreben, ni določeno v cit. pravilniku, vendar je v 3. členu cit. pravilnika določeno, da študij in poseben izpit organizirajo za osebe z visoko izobrazbo visoke šole, umetniške akademije in fakultete, ki dajejo v skladu s svojim učnim programom tudi pedagoško izobrazbo. Mnenja sem, da se morate glede studija in posebnega izpita, kakor tudi glede trajanja študija obrniti na republiški sekretariat za prosveto in kulturo, ki vam bo lahko dal podrobne napotke za pridobitev pedagoške izobrazbe.

Janko Brunet, dipl. pravnik

Ker se v zadnjem času obračajo bralci na uredništvo z željo, da se na postavljena vprašanja ne dajejo odgovori v listu, temveč pošljejo osebno po pošti, sporočamo, da na takšna vprašanja v bodoče ne bomo več odgovarjali po pošti.

Novi filmi v kinu...

Teta Zita — Francoski režiser Robbe-Grims (pred leti smo gledali njegov film Lepo življenje) je v filmu obkrožal z izrednim poetičnim čutom osnovno pravilo dialektike-zivljenja. V noči, ko umira teta Zita, se v srcu njene mlade nečakinje lomi in trga vse, kar je pomenilo njeno najljubšo intimno Beži od resničnosti. Iščo samo sebe. Sreča fantja, ki ga vzbudi. Porajajo se čustva zmanjšuje bolečino, iz zavesti izpodirva strah in obup, pušča prostora le za lep in sončen spomin. Enrico je uspel ustvariti poetičen film o čustvih in občutkih. Film zelo priporočamo za pogovor v srednji šoli.

Lamiel — Francoski režiser Jean Aurel je ekraniziral nedokonan Stendalov roman. Tema romana in filma je večna: iskanje sreče in ljubezni. Postavljena pa je v okvir zgodbe o mladem dekletu, ki se je od služkinje povzpela v sam vrh aristokratske družbe. Ekranizacija bi prav lahko zdrsnila v osladno melodramo. Interpretacija Anne Karline Jean-Clauda Brailija in še nekaterih ter režija sama pa dajejo filmu čar, kakršnega redko najdemo v ekraniziranih romanih. Jean Aurel je večno prisotno človekovo elementarno potrebo po sreči, ljubezni, svobodi obarval s poezijo 20. stoletja. Vendar je premladi gledalci ne bodo dojele. Veliki Meaulens je prav nenavaden filmski poizkus: realnost in tretnost upodobiti že po vizualni plati nevskajanje. Sanjarjenje so deformirane podobe resničnosti. Spomini pa so tisto, kar nosimo s seboj in kar nas žene naprej. Spomini so tudi tisto, kar nam ne ob-

voljuje, da bi uživali v lastni sreči, če prehočene poti niso ostale čiste za nami. Spomini so zopet tisto, kar nas usposablja za spopad z življenjem. S čutom za poetičnost obdelana misel. Film je zanimiv. Vendar zahteven. Priporočamo ga za pogovor v srednji šoli.

Dva moža ene žene — Ponovno vidimo filmskem platnu Fernandela. Ljubezni, zvestoba, nezvestoba, prevaranje, iz ljubosumnosti in človeške toleranca so vskani v film o možu, ki se je celih deset povojnih let potuhnil pri ljubici v tujini in se ob vrnitvi domov skuša ponovno uveljaviti. Prijetna zabava ob situacijah pa nudi gledalcu več kot le smeh. Vidi samega sebe v situacijah, katerim je le redko kos.

Plasc — italijanski — terek, 24. VI., 1952. Režija: Alberto Lattuada. Igra: Renato Rascel. Alberto Lattuada, ki ga poznamo po dobrih neorealističnih filmih (Brez milosti), v zadnjem času pa po manj uspešni koprodukcijah, je s filmom PLASC ustvaril morda svoje najboljšo delo in obenem predstavlja zadnji vzpon pravega neorealizma pred svojim dokončnim zatonom v filmih drugačne kvalitete, kakršno predstavljajo dela Fellinija, Viscontija, Loya, Gregoretija in drugih. Film PLASC je posnet po istoimenskem krajšem Gogoljevem delu, ki ga je Lattuada posodobil v okvir neorealizma sodobnega italijanskega velemesta. Zanimiva bi bila primerjava s sovjetskim filmom, ki je posnet verno po originalni predlogi, z odličnim L. Bikovim v glavni vlogi. V italijanski verziji pa je zabeležen Renato Rascel, sicer znani popevkar — in tudi postal svojo najboljšo filmsko kreacijo.

ODISEJA DR. MUNTERJA — francoski — petek, 27. VI. V glavni vlogi: W. O. Fischer. Zgodba zdravnika Axela Munterja. Oddaljena inčadica knjige San Michele — namenjen predvsem nezahtevni zabavi.

in na televiziji...

WINNETOU — nemško-jugoslovanski — nedelja, 23. VI. Serija indijanaric, posneta v koprodukciji med Nemci in Jadrani. Film je bila kar dobro sprejeta, pa smo nekatere odbrali tudi za spored v nedeljskih popoldnevih. Film predstavljajo prijetno zabavo predvsem za mladino od 10. leta naprej.

JAJCE IN JAZ — ameriški, 1947 — petek, 20. VI. V glavni vlogah: Claudette Colbert, Fred Mc Murray. Film je posnet po priljubljenem romanu Betty Mc Donaldove. Ko medija o zgodah in nezdodah na piščančji farmi. Zaradi njegove nepomembnosti in celo velike proščine filma ne moremo priporočati, lahko pa ga gledamo kot docela neškodljivo zabavo za najširši krog gledalcev.

Svet

I. osnovne šole Celje razpisuje za šolsko leto 1969/70 delovno mesto

- UČITELJA ZA ANGLEŠKI JEZIK pogoji: PRU ali P.
Prijave sprejema svet šole 15 dni po objavi razpisa.

Razpisna komisija na

osnovni šoli »Janez Trdin« v Stopičah pri Novem mestu razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

- UČITELJA ZA TELESNO VZGOJO
— UČITELJA ZA TEHNIŠNI IN LIKOVNI POUK
— UČITELJA ZA SLOVENSKI JEZIK
— UČITELJA ZA NEMŠKI JEZIK

Kandidat mora imeti končano PA.

Rok prijave je 15 dni od dneva objave.

Na voljo je samsko stanovanje za učitelja telesne vzgoje.

Kandidati naj prošnji priložijo kolek za 0,50 din, dokazila o strokovnosti in življenjepis.

V slovo kolegom

Vedno manj je tistih mariborskih zaslužnih mož, ki so s svojim ustvarjalnim, pedagoškim in znanstvenim delom prispevali, da sta postala naša obsejna mesto in vsa naša domovina znana daleč preko meja.

Profesor IVAN MRAVLJAK, prvi organizator srednjega šolstva v Mariboru, po osvoboditvi, predavatelj, glasbenik, pevec in igravec — je bil kot šolski odbornik šolske družbe sv. Cirila in Metoda, Planinskega in Dramatičnega društva. Po razpadu Avstro-Ogrske se je udeležil črnogorske in ruske fronte.

Kot profesor je poučeval na mariborski klasični gimnaziji in pozneje na realski. Že pred II. svetovno vojno je postal pomočnik ravnatelja in dvakrat po osvoboditvi tudi ravnatelj klasične gimnazije (leta 1945/46 ter 1949/50).

Pokojni Ivan Mravljak je bil rojen 8. avgusta 1881. leta v Vuzenici ob Dravi. Po domači utrakvistični šoli je odšel na mariborsko klasično gimnazijo, kjer je maturiral leta 1901. Potem, ko je odslužil vojaštvo

verzi, l. 1930 pa so ga zopet prestavili na II. gimnazijo v Maribor, kjer so ga maja l. 1933 upokojili. Tudi po upokojitvi je sodeloval pri Slovanskem krajevnem tekištvu in v Zgodovinskem društvu ter njegovem glasilu. Zaradi svoje kritičnosti in pšenosti je doživljal mnogokrat nesporazume, ki so mu počasi spodkopavali njegovo, že tako razrahljano zdravje, tako da je podlegel 18. maja 1969 v Mariboru.

Njegovo življenjsko delo je zelo obsežno. Poleg nestetih člankov v Mladiki, Socialni misli, Pedagoškem zborniku (o bolgarskem, češkem in slovaškem šolstvu), Mariborskem zborniku (o zadrinštvu in zadrinštvu v slovaških državah), Kroniki, Slavistični reviji, Jeziku in slovstvu, Casopisu za zgodovino in narodopisje, v Večeru, je izdal tudi samostojne publikacije, kot Češčino za samouke (1938 — 200 strani) ter Osnovne zgodovine Jugoslovanov (1935 — 284 strani). Bil je tudi sodelavec in predavatelj Pedagoške centralne, Ljudske univerze idr. ter vodil več tečajev iz slovaških jezikov.

Naše ljudi je seznanjal z zgodovino in literaturo slovaških narodov, njihovo deželo ter njihovo politično, kulturno, gospodarsko in literarno zgodovino. V Casopisu za zgodovino in narodopisje je poleg drugega orisal 200-letno zgodovino mariborske klasične gimnazije in klasične ter zelo dobre karakteristične ozirno življenjske njemih ravnateljev ter drugih osebnosti iz naše preteklosti. Bil je tudi znan kot eden najboljših bizantologov pa tudi izvrsten stenograf in poznavalec zgodovine slovenske stenografije.

Profesor dipl. inž. JOSIP PRIOL, znanstven svetnik in pomolog evropskega slovesa, je umrl v sredo 21. maja 1969. Ob svoji 80-letnici, letosnjega 19. februarja je prejel najvišje odlikovanje predsednika Titu in čestitke iz vsega znanstvenega sveta.

Učitelji, ki smo se med obema vojnama in še dolgo po osvoboditvi, zbrani iz vse Slovenije, udeleževali počitniških tečajev na nekdanji Sadjarski in vinogradniški, zdaj Kmetijski šoli v Mariboru, se spominjamo s posebnim spoštovanjem njenega bivšega ravnatelja Josipa Priola. Spominjamo se s kolikšno ljubeznijo in prizadeto nam je predeval o sadjarstvu, kako je znal obširno problematiko sadjarje pri kazati kljub znanstveni poglobljenosti teoretično in praktično tako nazorno, da je bil vsem tečajnikom vzor rojenega učitelja. Poznajo ga

v Gradcu, je studiral klasične jezike in francosko na dunajski univerzi. Tu se je seznanil z dr. Ravkom Nahtigalom, dr. Ivanom Prijateljem, dr. Nikom Zupančičem, Otonom Zupančičem in s slovensko-nemškimi slikarjem Oskarjem Pistorjem. Bil je član narodno radikalnega akademskega društva Sava. Pozneje se je izpopolnjeval v francosčini v Parizu in Zenevi. Veljal je za odličnega romanista in metodika, posebno pa še pedagoga.

Med okupacijo se je moral umakniti pred gestapom v Ljubljano, kjer je poučeval na I. gimnaziji. Nesebično in požrtvovalno je podpiral OF.

Profesor Ivan Mravljak je bil upokojen l. 1930; umrl pa je 31. decembra 1968. V mariborski kroniki je zapisan kot impozantna osebnost in odličen pedagog.

Profesor JAN SEDIVJ je bil prav tako znana mariborska osebnost, znanstvenik in pedagog.

Rojen je bil 11. septembra 1899 v Linzu kot sin zavednega Čeha in Slovenke Terezije Tropove. Po smrti staršev ga je vzgajal stric, posestnik v Godevmarcih pri Mali Nedelji, ki je dal leta 1911 nadarjenega Jana studirati. Maturiral je na klasični gimnaziji v Mariboru, po osvoboditvi pa je bil profesor v Celju. Težko bolan za TBC je odšel l. 1916 na zdravljenje v Hoergas pri Gradcu. Oktobra l. 1917 je moral kljub temu v češki polk v Jindřichovo na Češkem, od tu pa so ga zopet odpeljali v vojno bolnišnico v Prago. Napolj ozdravljen je z močno voljo napravil izpite čez šest gimnazijski razred. Ker pa je kmalu zatem razpadla avstroogrska država, je nadaljeval solanje v Mariboru, kjer je maturiral l. 1920. Nato je prvo leto studiral na univerzi v Ljubljani, na filozofski fakulteti v Beogradu pa zgodovino in zemljepis. Tu je sprva živel zelo revno, dokler ni zanj poskrbel njegov univerzitetni pro-

fesor dr. Anastazijevič, ki je spoznal njegovo posebno nadarjenost za zgodovino in jezike. Jeseni l. 1924 je odšel kot češki državljanski študent še v Prago (1924—1928). Tu ga je univ. prof. Rydlo, ki je predaval zgodovino slovaških narodov, posebno navdušil. Zato se je lotil še staroslovanske, ruščine, poljščine in bolgarsčine. Navezal je stike z Lužickimi Srbi, Ukrajinci in Belorusi. Zaradi naprednosti je imel precej nasprotikov med nekaterimi domačimi klerikalnimi voditelji. Zaradi pomanjkanja, naporov in intenzivnega študija, kar je vse premagoval z občudovanja vredno silo in odpornostjo, je moral spet na zdravljenje.

Univerzo je končal l. 1929. Naslednje leto je postal profesor zgodovine na klasični gimnaziji v Mariboru. Veljal je za strogega profesorja, ki pa je imel kot zelo socialen človek vedno odprto srce in roke za svoje diake. Med okupacijo je odšel prostovoljno v vojsko, vendar so ga v Višegradu ujeli. Posrečilo se mu je ubežati Nemcem in se vrniti v Beograd. Do osvoboditve je bil profesor na velikobecherski srbski gimnaziji. Tu je s svojo brezkompromisno nacionalnostjo in vero v zmago pravice ter kot vesten in objektivni profesor, najboljši vzgojitelj in metodik užival splošen ugled.

Po osvoboditvi je najprej poučeval na klasični gimnaziji v Mariboru, nato pa zgodovino in ruščino na gimnaziji in učiteljsku v Celju. Zavrnil je profesuro na praški uni-

po širni domovini tudi iz njegovih številnih člankov, največ v Ugodni reviji Sadjar in vrtar ter Slovenski čebelar, katerima so dali Priolovi članki — saj jih je nad petsto — iz pomologije in apiarologije še posebno tehnost. Inozemski strokovnjaki so dajali omenjenima revijama visoko priznanje, kot najboljšima tvorstvima revijama v Evropi. Josipa Priola pa so poznali predvsem strokovnjaki iz vse Jugoslavije, Evrope in celo iz drugih kontinentov, po njegovih izvrstnih strokovnih delih. Mednja sodi predvsem njegovo znanstveno remek delo Biologija cvetenja, oplodbe in rodnosti pri jablanah, prevedenega tudi v tuje jezike. V delu »Jabuka«, ki je izšlo l. 1963 v Beogradu, ima objaven znanstveni članek iz pomologije. Pisal je tudi v druge jugoslovanske in tuje strokovne in znanstvene revije iz svojih dolgoletnih izkušenj in poskusov, sodeloval z okrog 50 ridesetimi inštituti (mariborskega je vodil dolga leta) vzhodnih in zahodnih držav. Vzdrževal je tudi osebne stike z znanstveniki biologi in pomologi, največ angleškimi, avstrijskimi, češkimi, francoskimi, italijanskimi, nemškimi in švicarskimi. Predaval je v Berlinu, na Dunaju, v Londonu in Pragi.

Profesor inž. Josip Priol je bil rojen v Morju pri Framu ob vzhodni Pobrzi, kot sin malega kmetarja. Studiral je na sadjarski in vinarski šoli v Mariboru, v Jenbach-Roholzu na Tirolskem, v Klosterneuburgu pri Dunaju ter na kmetijski fakulteti v Zagrebu. Leta 1919 je postal strokovni učitelj in kmalu nato profesor in ravnatelj Sadjarske in vinarske šole ter vodja inštituta za sadjarstvo. Za svoje delo je prejel več visokih odlikovanj in Kidričovo nagrado. Za njegovo 10-letnico je Studijska knjižnica v Mariboru pripravila razstavo njegovih del.

OGLAS

Maturanti mariborskega učiteljskega 1949 bomo proslavili obletnico mature 27. junija 1969 zvečer v hotelu Bellevue na Pohorju. Udeležbo sporočite Marici Černič, Maribor, Goriska ulica 19 b.

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor strokovnega delavcev družbenih delavcev SRS. Izide štirnajstrednevo med šolskim letom. Ureja uredniški odbor, odgovorni urednik Drago Ham. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 8-II, telefon 313-555. Naslov uprave: Ljubljana, Narodna ulica 1, telefon 2-294. Članski predal: 355-VII. Letna naročnina 12 din z dodatno 30 din. Številke: 355-VII. Številke: 355-VII. Tiska CZP Ljudska pravica.